حقوق مصوبه قانونی آنها کسر شود ومحل اضافه حقوق عده دیگری که اقلا استحقاق ثروتی را فاقد شود.

این است انتظار عموم در افتتاح مجلس مقدس از وکلاء ونمایندگان محبوب ملت آیا اصلاح امور مملکتی به کسر از حقوق قانونی مستحقین از افراد موکول است وبس کرارا عرض و نوشته شده که از اشخاص بصیر وبی‌غرضی کمسیونی مرتب و هویت اشخاص را محل دقت نظر فرمایند وباآنکه داشتن ثروت شخصی ابدا مربوط باستیفاء حقوق حقه ثابته مثبته نیست معهذا برای توافق نظر در اصلاح امور مملکت کرها و طوعا در این زمینه عملیاتی شود محل توجه نگشته چنانچه در شهریه‌ها علی العموم رویه اتخاذ وحقوق حقه مصوبه قانونی عده کاز تصویب مجلس مقدس گذشته بود با یك برقراری‌های جدید دریك حکم مقرر شده باستثنای متنفذین واشخاص طرف ملاحظه کمتر همیشه از این قبیل عوارض معاف هستند ماده بجز وضعیت وبیچاره‌ترین افراد رسید مگر این جمع جز مقررات قانونیه ومطلوبات مجلس مقدس چه اضافه و چه جبرانی در ترمیم امور از نمایندگان محبوب استدعا نموده‌اند چه شده که نمایندگان محترم وهیئت دولت مقررات مجلس مقدس را درباب کسور حقوق ومتوفیات محترم و مجری دارند.

ولی درباب پرداخت مختصر حقوق بیچارگان بعد از آن کسورات عمده عطف توجهی نمیفرمایند ازمقام منیع ریاست محترم مجلس شورای ملی مستدعی هستیم چنانچه وعده فرموده وقول داده‌اند جدیت واقدام مؤثری فرموده امرومقرر فرمائید که حقوق مردم موافق مصوبه مجلس درقوی ئیل و سنه پیچی ئیل تأدیه شود وانجام اموراین مردم باقدامات غیر منتظره منتهی نشود بامضاء ومهر ۳۳ نفر ازمعروفین

رئیس - آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان — اولا بنده می‌خواستم توضیح بدهم این کمسیونی که اسم برده می‌شود کمسیون قدیم است وبنده در این کمسیون جدید عضو هستم و اگر مطلب مطرح شود اجازه بفرمائید عرایض خود را اظهار کنم.

رئیس — بنده می‌خواستم تکلیف مرا درمقابل این اشخاص معین کنید که اسباب زحمت شده است یا خودم تکلیف این اشخاص را معین کنم یا هر طور خودتان صلاح می دانید جوابی بآقایان بدهید.

حائری‌زاده — خوب است فوراً جزو دستور شود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب — بنده هم میخواستم درتأیید فرمایشات مقام ریاست عرض کنم که اگر آقایان می آیند در کمسیون عرایض خواهند دید یك دوسیه بزرگی راجع باین مسئله درست شده وبنده می‌خواستم ازمجلس تقاضا کنم که توجهی فرموده و این مسئله جزودستور شود زیرا ازهر طرف فشار می آورند که هم تکلیف کمسیون و هم تکلیف مقام ریاست معین شود و کمسیون هم جوابی بمردم بدهد تا راحت شوند.

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا

(اجازه)

محمد هاشم میرزا — موافقم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - موافقم

رئیس - راپورتش را هم کمسیون بودجه داده است وجزودستور امشب هم بود آقای دست غیب

(اجازه)

حاج سید محمد باقر دست غیب — در این قضیه موافق بودم و عقیده هم داشتم.

رئیس — آن قضیه ختم شد و جزو دستور ماند.

دست غیب — اجازه می فرمایند

رئیس — بفرمائید

حاج سید محمد باقر دست غیب — چیزیکه بنده تصور می کردم برای مجلس شورایملی ازهمه چیز مهمتر است مسئله بودجه است تا چندین ماه هم پیشتر بآخر سال نمانده وبودجه‌ها به مجلس نیامده خاصه ازقراری که شنیدم بودجه وزارت داخله که از کمیسیون هم گذشته بنده تقاضا می کنم جزودستور شود وباید کلیه بودجه‌هائی که از کمسیون گذشته جزودستور شود.

رئیس — برای استحضار خاطر مجلس عرض می کنم سی ویك فقره مطالب قانونی است که از کمسیون‌ها گذشته و منتظرند جزودستور.

آقای محمد ولی میرزا

(اجازه)

شاهزاده محمد ولی میرزا — بنده خواستم ازاعضاء کمسیون بودجه تقاضا کنم که فوراً جلسه خود را تشکیل داده ومختصر اصلاحی که درلایحه دولت شده‌او را تکمیل کنند که بلکه انشاءالله فردا در جلسه عصر جزودستور شود.

رئیس — آقای سهام‌السلطان

(اجازه)

سهام‌السلطان — بنده راجع به مستمریات عرضی داشتم که گذشت

رئیس — آقای اقبال‌السلطان

(اجازه)

اقبال‌السلطان - فردا تشکیل کمسیون بودجه ممکن نیست زیرا اعضاء کمسیون برای کمسیون خارجه خبر شده اند و بعد ممکن است کمسیون بودجه تشکیل شود.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله — نسبت به مستمریات تمام آقایان اظهار موافقت کردند که فردا اول جلسه جزودستور باشد بنده هم خواستم تقاضا کنم که لایحه دولت راجع به هیئت منصفه بعد از آن جزو دستور باشد.

رئیس - فردا جزو دستور می‌شود

(مجلس سه ساعت ونیم ازشب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس مؤتمن‌الملك

جلسه ۱۷۱
صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه بیست وهفتم عقرب ۱۳۰۱ مطابق بیست و نهم ربیع الاول ۱۳۴۱

مجلس یك ساعت قبل ازغروب بریاست آقای مدرس تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم شنبه بیست وششم عقرب را آقای مستشار السلطنه قرائت نمودند)

نایب رئیس — آقای محمدهاشم میرزا راجع به صورت مجلس فرمایشی دارید ؟

محمد هاشم میرزا - بنده در عرایضم ودرپیشنهادم هم تصریح کردم که از اراضی که استعداد برای اکتشاف نفت دارند یك سدس واگذار کنند و اینجا صد سی نوشته شده یا ایشان اشتباه خواندند یا اشتباه نوشته شده است

نایب رئیس — اصلاح می‌شود آقای نجات

(اجازه)

آقا میرزا محمد نجات - بنده در دستور عرض دارم نه در صورت مجلس.

نایب رئیس - دیگر درصورت مجلس فرمایشی نیست

(گفته شد - خیر)

نایب رئیس — صورت مجلس با این یکفقره اصلاح تصویب شد

دستور امروز ازقراری که آقای رئیس معین فرمودند یکی لایحه راجع بمستمریات است و دیگری بقیه شور اول درقانون امتیاز نفت وقانون موقتی هیئت منصفه. حالا آقای نجات گویا در دستورفرمایشی دارند.

آقامیرزا محمد نجات - عرض می کنم یك پیشنهادی راجع به تغییر اوقات مجلس شده استدعا می کنم اگر مقتضی بدانید قرائت ورأی گرفته شود

نایب رئیس - اگر اجازه میفرمائید باشد برای آخر جلسه

(بعضی گفتند صحیح است)

محمد هاشم میرزا و رفعت الدوله — اصلا با این پیشنهاد مخالف هستیم.

نایب رئیس — آقای حاج میرزا مرتضی.

اجازه

حاج میرزا مرتضی - بنده هم می‌خواستم عرض کنم عین مسئله جزودستور شده ورای گرفته شود.

(بعضی از نمایندگان خیر مخالف هستیم)

نایب رئیس — مخالفی نیست این پیشنهاد قرائت شود

(بعضی ازنمایندگان چرا مخالف هستیم)

بعضی دیگر موافق بودند

نایب رئیس - آقای آقا میرزا ابراهیم قمی

(اجازه)

آقا میرزا ابراهیم قمی - عرض می کنم خوب است رأی گرفته شود یا جزو دستور می‌شود یا نمی‌شود این همه مذاکره لازم نیست

نایب رئیس - بماند برای آخر جلسه بهتر است چون اگر دراین مسئله مذاکره کنیم ازسایر مطالبی که جزودستور است باز می‌مانیم.

(بعضی از نمایندگان — خیر باید قرائت شود)

(بعضی از نمایندگان — خیر باید قرائت شود)

نایب رئیس — پس قرائت می‌شود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم رئیس مجلس شورای ملی دامت شوکته

نظر باینکه جلسهٔ عصر غالباً تاساعت سه وچهار ازشب طول خواهد کشید و بواسطهٔ بارندگی وگل زیاد برای غالب نمایندگان اسباب زحمت فوق العاده است لذا امضاء کنندگان ذیل پیشنهاد میکنیم جلسات رسمی عصر مجلس راتبدیل بصبح بفرمائید.

نایب رئیس — آقای محمد هاشم میرزا موافقید ؟

محمدهاشم میرزا — خیر اولا در اینکه این مطلب مقدم برسایر مطالب دستور باشد مخالف هستم چون این مطلب جزو مسائل داخلی مجلس است و لازم بمذاکرهٔ درمجلس نیست وهمان طور که فرمودید از سایر مطالب مهمتری که در دستور داریم باز میمانیم از قبیل مسئله نفت وقانون هیئت منصفه واگر نباشد در اصلش مذاکره بشوددر اوهم مخالف هستم

وادله که باید عرض کنم عرض میکنم

نایب رئیس - آقای سلیمان میرزا موافقید ؟

سلیمان میرزا — موضوع چه چیز است ؟

نایب رئیس — این که جلسه صبح باشد

سلیمان میرزا - بلی موافقم

نایب رئیس — رأی می گیریم که این مطلب جزو دستور باشد یا نه کسانی که موافقند جزو دستور باشد قیام فرمایند .

(عدهٔ کثیری از نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد که جزو دستور باشد . آقای امین الشریعه موافقید ؟

امین الشریعه - بلی

نایب رئیس — آقای کازرونی چطور ؟

آقای کازرونی -مخالفم

نایب رئیس - بفرمائید

آقامیرزاعلی کازرونی - بنده هرچه فکر کردم هیچ دلیلی برای اینکه اوقات جلسه علنی را تغییر بدهیم ندیدم به بواسطهٔ اینکه صبح تاظهر چهارساعت است و انسان صبح که ازخواب برمیخیزد هوا سرد است و تادو ساعت نماز بخواند و یك ناشتائی بخورد و ترتیب منزل بدهد دو بظهر میماند . . .

(همهمه و خنده بین بعضی از نمایندگان)

آقامیرزاعلی — آقایان استدعا می کنم خودتان مجلس خودتان را ضایع نکنید والا خوب نیست باید حیثیت مجلس را هم رعایت کرد من واقعاً تعجب می کنم-چرا ما اینطور می کنیم ؟

عجب !!! اما وقتی که تمام و کلاجمع شوند یکساعت بظهر می ماندو وقت مضیق است و برای مذاکره نتیجه حاصل نمیشود و بهترین اوقاتمان هم ازدستمان رفته است و بمقصود هم نرسیده ایم ازآن طرف عصر عادتاً انسان درخارج کار ندارد و موقعی است که انسان میرود تفریح و تفرجی بکند . . .

تدین - مجلس جای تفریح نیست

آقامیرزاعلی - عجب است آقا آقاجان استدعا می کنم همان طور که خودتان می فرمائید اگر حرفی دارید بعد بفرمائید شما هم بعد فرمایشتان رابفرمائید و واعظ غیرمتعظ نباشید - عجب اوضاعی است . بنده و الله دلم برای خودم نمیسوزد عصر برای مجلس حاضر می شوند کاری هم درخارج ندارند وقت هم موسع است ویك ساعت ونیم بغروب جلسه می شود اگر مهم است تاساعت دویاسه ازشب رفته انجام می دهند والا غروب یا نیمساعت ازشب رفته تمام می نمایند .

اگر آقایان می فرمایند زمستان است که جایتان هم گرم است . اگر میفرمائید برف است روز هم برف است . میفرمائید شب سرد است روزهم سرد است . اگر می فرمایند شب کارداریم روز کارنداریم؟ بنده می گویم شب ها بلنداست و روز ها کوتاه است وشب بهتر می شود امورات را انجام داد . . .

حائری زاده - شب تاریك است اورا چه می فرمائید ؟

کازرونی - عجب اگر بخواهیم جلسهٔ روز قرار بدهیم ابداً موفق نمیشویم و کاری راهم نمی توانیم انجام بدهیم

نایب رئیس — آقای محمدهاشم میرزا مخالفید ؟

محمد هاشم میرزا - بلی بنده مخالف هستم

نایب رئیس — آقای ارباب کیخسرو چطور ؟

ارباب کیخسرو - موافقم

نایب رئیس - بفرمائید

ارباب کیخسرو - بنده موافقم و یکی از دلایلی که برای موافقتم عرض می کنم سردرد وسینه درد خودم است که از دیشب عارض بنده شده است . قسمت دیگر راجع بمستخدمین مجلس است . آقای کازرونی می فرمایند جایمان الحمدلله گرم است ولی فکری هم بفرمایند که مستخدمین مجلس مقصر نستند که از صبح باید بیایند تانصف شب این جا باشند نه نوکر دارند که درخانه شان تهیه به بینند نه خودشان فرصت دارند فکری برای زندگانیشان بکنند . آیا آنها انسان نیستند وزندگانی ندارند ؟

اقلا ترحمی باید بآنها شود

(اغلب نمایندگان - صحیح است)

(جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است)

نایب رئیس - آقایانیکه با این پیشنهاد موافقند که جلسه طرف صبح باشد . . .

(جمعی دیگر از نمایندگان - مذاکرات کافی نیست مخالفیم)

نایب رئیس - رأی می گیریم که مذاکرات کافی است یانه آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند

(عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - معلوم می شود کافی است .

رأی می گیریم در اصل پیشنهاد آقایانی که موافقند ازاین ببعد جلسات طرف صبح یعنی قبل ازظهر باشد قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد که جلسات قبل از ظهر باشد . دستور لایحهٔ متعلق بمستمریات است بعدشور اول لایحهٔ امتیاز نفت شمال اگر مخالفی نیست بدوآدرلایحهٔ مستمریات مذاکره شود

(جمعی ازنمایندگان - صحیح است)

(لایحهٔ راجع بمستمریات را آقای مستشار السلطنه بشرح ذیل قرائت نمودند)

اصلاحات پیشنهاد شده در جلسه هشتم برج میزان ۱۳۰۱ مجلس شورای ملی راجع بمستمریات را کمیسیون بودجه در جلسه بیست و دوم عقرب ۱۳۰۱ تحت مطالعه در آورده وماده واحده ذیل را برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد

ماده واحده — مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که باقی مانده های قانونی مستمریات مصوبه قوی ئیل مجلس شورای ملی را موافق بشرح ذیل در هذه السنه ایت ئیل ۱۳۰۱ پرداخت نماید

۱ - مستمریانی که از قرار تومانی ۲ ریال و تومانی پنجهزار پرداخته میشده است ازهمانقرار پرداخت نمایند

ب - مستمریاتی که ازقرار تومانی تومان پرداخته می شده تاششصد تومان سالیانه تمام ومازادآن پس از وضع تومانی چهار قران تادیه شود .

نایب رئیس - آقای اقبال السلطان مخالفید ؟

اقبال السلطان - بلی

نایب رئیس - بفرمائید

سلیمان میرزا - بنده در خارج اجازه خواسته ام

اقبال السلطان - البته آقایان تصدیق می فرمایند تصمیماتی که در مجلس شورای ملی گرفته می شود حتی الامکان باید طوری باشد که دراطراف اواعتراض کم باشد واگر هیچ اعتراض نباشد خیلی بهتر است ولی البته اعتراض هست وممکن نیست اعتراض نباشد ولی ما باید سعی کنیم اعتراض کمتر باشد . البته تصدیق می فرمائید مستمریاتی که سابقاً پرداخته میشد در مقابل خدماتی بود که در مواقع استبداد انجام میدادند ودرآن موقع حقوق ماهیانه نبود و مأمورین دولت حقوق مرتب نداشتند فقط مستمری درحق آنها برقرار می شد که بعد رفته رفته بطریق ارث هر کدام از آنها که ازمیان رفتند به اولاد و ورثه آنها داده شد . مقصود بنده از این عرض این است که پایهٔ مستمریات بر یك اساسی محکمتر از شهریه ها گذارده شده است ولی این شهریه ها را در ایام فترت هیئت های دولت نظر بیك مقتضیاتی بیك اشخاص شهریه هائی دادند و برای آن شهریه ها درهمین مجلس مقدس تعمیم گرفته شد که تاماهی پنجاه تومان که در سال ششصد تومان می شود تمام بپردازند واز ششصد تومان ببالا راتومانی چهارقران کم کنند و تومانی ششقران بپردازند - حالا چه شده است که آمده ایم برای مستمریات اصل دیگری اتخاذ کرده ایم که تومانی ۲ ریال راهمان تومانی دوریال بدهند وتومانی پنجقران ویك تومانی هارا تاششصد تومان تمام واز ششصد تومان ببالا تومانی چهار قران کسر شود . آقایان عقیده شان این است که چون مستمریات بیشتر ازشهریه ها است از این جهت باید درپرداخت اویك تفاوتی گذارده شود بنده هیچ دلیلی نمی بینم که چون مبلغ شهریه ها کمتر است باید تمام دادولی چون مبلغ مستمریات زیاد تر است ازاین جهت باید کمتر پرداخت این تبعیض برای چیست ؟ وقتی بناشد کمتر بدهند خیلی خوب کاری بآن ندارم آقا تبعیض چرا ؟ یك عده را تومانی دو ریال و جمعی را پنجقران وعده دیگر را تومانی تومان وتا ششصد تومان کسر نکنند و از ششصد تومان ببالا تومانی چهارقران کسر نمایند ؟ این جماعت چه رجحانی بریکدیگر دارند ؟ که باید تومانی تومانها تاششصد تومان تمام بگیرند وآن بیچاره هائی که تومانی دوریال شده همان تومانی دوریال را بگیرند ؟ ازروز اول که دولت حکم صادر کرد که بعضی ها را تومانی تومان بدهند و بعضی را تومانی دوریال عقیده بعضی از آقایان این است که این مستمریات در روز اول دوریال وپنجقران بوده است ولی این طور نیست اشتباه شده است یك وقت حکم صادر شد که چون دولت پول ندارد تمام مستمریات تومانی پنجقران بشود واینطور هم شد آنوقت یك جماعتی فشارآوردند که مواجب آنها تومانی تومان داده شود ودولت هم حکم داد تومانی تومان بآنها بدهند آنوقت برای اینکه جائی برای این مبلغ باز کنند آمدند حال یك جماعتی را تومانی دوریال کردند برای اینکه یك محلی پیدا شود که تومانی تومان هارا بدهند و آنهائی که مواجبشان ازپنجقران بدوریال تنزل یافت در واقع قربانی آنهائی شدند که تومانی تومان می گیرند بعد در مجلس اینطور مذاکره شد وعقیده اکثریت مجلس این طور بود که این مبلغ اعتباری که دولت خواسته است بطور تساوی بین مستمری بگیرها تقسیم شود تومانی ۳ قران و ٤ قران هرقدر که رسید بتساوی تقسیم شود اما وقتی که بکمیسیون مراجعه شد آنجا اختلاف نظر حاصل شد ودر کمیسیون حتی عقیده شاهزاده نصرت الدوله هم این بود که بطور مساوی تقسیم شود دیگران دراین موضوع با حضرت والا مخالفت کردند و خیلی اسباب تعجب بنده شد حالا هم باز عقیده

بنده این است که بطور عموم حکم داده شود تمام دوریال بگیرند یا اینکه این اعتباری را که دولت خواسته است بطور تساوی بین مستمری بگیرها تقسیم کنند هر قدر که میرسد بدهند والا باین طریق که یك جماعتی را تومانی دوریال بدهند و یك جماعتی را تومانی پنجقران وعدهٔ راتا ششصد تومان تمام واز ششصد ببالا تومانی چهار قران کسر کنند هیچ دلیلی ندارد که تبعیض بشود ومخالف هستم اگر چنانچه در دفتر مستمریات ملاحظه فرمائید به صورت اسامی که در آن دفتر هست اشخاصی که تومانی تومان می گیرند ابداً احتیاج ندارند بگرفتن این پول • یك مردمانی هستند صاحب نفوذ وبا مکنت واغلب مستمریات خودشان را مالیات بدهی خودشان محسوب می کنند اما آن بدبخت که معاشش منحصر باین است که همین سالی نود تومان صد تومان را بگیرد و گذران کند آنرا هم تومانی دو ریال بگیرند؟

آنوقت هم بعد ازمدتی دوندگی و زحمت یك قبض صادر می کنند وچند ماه هم در اطراف صندوق آمد ورفت میکنند تا بالاخره دستشان هم بجائی نمیرسد و همان تومانی دوریال راتومانی پانزده شاهی یا دهشاهی بصراف میفروشند وقتی ملاحظهٔ بفرمائید پس از یکسال دوندگی و زحمت عوض اینکه شصت هفتاد تومان دستشان میرسد درهر صورت بنده عقیده‌ام این است که هر تصمیمی در مجلس گرفته میشود طوری باشد که بطور تساوی تقسیم شود و هیچ دلیل ندارد یك عده متمول متنفذ را امتیاز بدهند بیك مشت فقیر و بدبخت که امر معیشتشان بهمین مختصر مستمری است وآنهارا تومانی تومان بدهند واینهارا تومانی دوریال هم ندهند

نایب رئیس — آقای کازرونی مخالفید ؟

آقا میرزا علی کازرونی - بلی

سهام السلطان منشی کمیسیون بودجه — چنانچه آقایان درخاطر داشته باشند پس ازآنکه دولت پیشنهادی بمجلس کردند که مستمریات موافق معمول چند سالهٔ اخیر پرداخته شود یعنی چون اساس مستمریات در واقع آن کتابچهٔ مطبوعاتی است که از مجلس گذشته است ودر سنهٔ قوی ئیل جرح وتعدیل شده و کم وزیاد کردند ومبلغی برای اشخاص باقی گذاشتند واساس این مستمریات ازآن تاریخ ببعد شد دولت های بعد چون بودجه مملکت را کافی ندانستند که تمام را بپردازند آمدند ودراول تومانی پنجقران تصویب کردند وبعد از مدتی هم دیدند بودجه کفایت نمی کند مجدداً تومانی پنجقران را دو ریال کردند بعد بواسطه اینکه پریشان و گرفتار بودند یك تصویب نامه‌هائی صادر شد که به بعضی بطور استثناء تومانی پنجقران و برخی تومانی تومان داده شود ودراین چندساله اخیر هم بهمین ترتیب پرداخته میشد که بعضی‌هارا تومانی دوریال وبعضی‌هارا پنجقران وجمعی دیگر را تومانی تومان می دادند و دولت همانطور که اول هم عرض کردم پیشنهادی کرد که مطابق ترتیب سنوات اخیر که کلیه مبلغ ششصد و هشتاد هزار تومان پرداخته می‌شد مجلس اجازه بدهد که امسال هم بهمان ترتیب پرداخته بشود یعنی بهمان ترتیبی که عرض کردم تومانی دوریال وپنج قران وتومانی تومان پرداخته شود کمسیون هم چون دید که برای دولت میسر نیست بتواند تمام مستمریات را تومانی تومان بپردازند بطوری که مجلس سابق رأی داده بود باین جهت بادولت موافقت کردند که مطابق معمول چندساله اخیر این مستمریات پرداخته شود تا انشاءالله برای سال بعد مطابق بودجه مملکت یك ترتیب صحیحی داده شود ولی امسال همانطور پرداخته شود بنابراین کمسیون باپیشنهاد دولت موافقت کرد وچندی قبل بمجلس راپورت داد ودر مجلس پیشنهادات زیادی شد وگویا آقای تدین پیشنهاد کردند که مجدداً بکمسیون برگردد وتجدید نظر شود بنابراین لایحه مجدداً بکمسیون ارجاع شد ودر پیشنهاداتی که شده بود تجدید نظر کرد یك قسمت از آنها تساوی را قائل شده بودند که کلیه بطور تساوی تقسیم شود وقسمتی دیگر هم تبعیض را قائل شده بودند که یکی ازآن پیشنهادات همین راپورتی استکه کمسیون پیشنهاد کرده وآن پیشنهاداتی که تساوی را معین کرده بودند کمسیون نظر کرد دید برای آنهائی که امروز تومانی دوریال می گیرند اگر تساوی بشود تومانی پنجشاهی یا دهشاهی علاوه می‌شود وبآنهائیکه تومانی پنجقران می گیرند شاید یك قدری بتوانند زندگانی‌شان را مرتب کنند وهزار ودویست قلم شاید پنجقرانی باشد وشاید هفتاد هشتاد قلمش دارا باشد وباقی دیگر ازاین رامعیشت می کنند ولی آن دو ریالی خیلی جزئی و اصلا شاید نتوانند با آن جزئی معیشت وگذران نمایند آنوقت اگر تساوی قائل شویم آن پنجقرانی که نمی‌توانند زندگانی خودرا اداره کند وبرای آن دو ریالی هم فقط پنجشاهی یادهشاهی اضافه می‌شود و فرقی بحال او نمیکند وباید یك ترتیبی باشد که برای آنها هم عسرت فراهم نشود کمسیون هم نظر کرد که جمع این پیشنهادات را بکند البته آنهائی که حقوقشان کمتر است مستأصل هستند ازیك تومان تا ششصد تومان قرار داده شد بهمان ترتیب که پرداخته می‌شد بدهند ولی ازششصد تومان ببالا کمسیون تصویب کرد مطابق رأئی که مجلس درباره شهریه‌ها دادند تومانی چهار قران کسر بشود وچون کمسیون دید اگر تساوی را درنظر بگیرد شاید تایك اندازه برای بعضی اشخاص اسباب عسرت شود باین جهت این پیشنهادات راقبول نکرد حالا هرطور که خودمجلس مقتضی بداند رأی بدهند مخالفی نیست وبسته برأی مجلس است یا راپورت کمسیون تصویب می‌شود یاترتیب تساوی

نایب رئیس - آقای کازرونی

(اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده خیلی متأسفم که بازهم باید درموضوع مستمری مخالفت کنم وشاید بعضی ازاین مستمری بگیرها هم ازدوستان وآشنایان بنده باشند واگر آنهارا ملاقات کنم البته طبعاً خجالت میکشم لکن چکنم برای اینکه موظف هستم وبرای ادای وظیفه مجبورم عقاید خود را اظهار کنم بنده دراین موضوع می‌خواهم حد خودم را تشخیص بدهم وببینم آیا می توانم حقیقتاً تصویب کنم یك پولی بیك عدهٔ که آنها را نمی شناسم داده شود در صورتی که نمی‌دانم آیا این عده وجود دارد یامجرد اسامی است وآیا بآنها داده می‌شود یاداده نمی‌شود

وبالاخره بنده نمی توانم بیك امر مجهولی رأی بدهم والبته تصدیق می‌فرمائید ماازنقطه نظر وکالت نمی توانم تصویب کنیم یعنی همچو وظیفهٔ نداریم بلکه موظف هستیم بقدرمقدور جلوگیری کنیم که این طور پولها داده نشود - حالا می‌خواهیم بدانیم مستمری درتحت چه عنوانی است و یعنی چه ؟ سابقاً یك اشخاصی بودند که همیشه مثل آب جاری پول می گرفتند ازاین جهت کلمه مستمری را استعمال کردند حالا نمی‌دانم مبدائش چه بوده است وکاری بآن ندارم• در زمان استبداد از این ترتیبات خیلی بوده است بمفت می دادند و بمفت می گرفتند• بی‌جهت میکشتند بی‌جهت می زدند هرچه بوداستبداد تمام‌شد ورفت حالا ببینیم این مستمری که باقی‌مانده بچه‌عنوان باید بدهیم ؟

چرا بدهیم مستحقند؟ خیلی خوب باید بگوئیم بارباب استحقاق پول بدهیم و موظف هم هستیم برای این هم وکیل شده‌ایم• خیلی خوب اول بیائید تشخیص بدهیم که این مستحقین کی هستند؟

وقتیکه معین کردند وازروی مدرك معین و محقق شد که مستحقند آن وقت مایول می‌دهیم اما حالا اینطور نیست • آقای اقبال السلطان فرمودند بنده هم شنیدم ومیدانم که بعضی از این مستمری بگیرها متمولند ملاکند محتاج نیستند خودشان امثال این مستمری‌هارا بذل وبخشش میکنند باز می گیرند یا بابت مالیات محسوب می کنند بنابراین وقتی اینطور باشد و مدرکی دردست نباشد چطور من میتوانم رأی بدهم ؟

پس اتفاق که مدرك نشد و خدمت مدرك است اگر خدمت را مدرك می‌دهند من هم موافقم که هرکس خدمتی باین مملکت کرده باشد یك درمقابل خدمات او باو بدهند. بعضی آقایان می‌فرمایند یك خیانتی کرده ازبرای اینکه دیگر خیانت نکند میدهند من باب مصلحت یك وقت هم مجبور می‌شود پول خرج کند وباروم گلوله بکند بگذارد دهن توپ و خ کند برای رفع ضرر ولی آیا مصداق این مستمریها هم همین‌طور است؟ را است یك وقت اینطور می‌شود ولزوم د اما مصادیقش درخارج خیلی کم است اغلب ازاین قبیل است شاید یکی یکو برای اعلیحضرت خواب دیده یایکی تسبیحی از عتبات برای اعلیحضرت آور است یاچماقدار بوده یافال برای اعلیحضر گرفته است آنوقت مستمری درحق برقرار می کرده‌اند اصل پایه مستمری این بوده است آیا مانباید تشخیص بدهی این مستمری بگیران کی هستند؟ آیا هستند نیستند ؟

من که نمی‌دانم آیا می‌شود بگوئیم دو کرور تومان باسم مستمری داد شود؟ آخر بابا کجا؟ حالا تمام اینها رسد و مصداقش هم باشد مستحق هم باشد آنوقت بنده عرض می کنم وقتی گفتم اینها مستحق ومستوجب انعام و اکرام هستند آیا یك مأخذ هم باید ازبرای پول دردست من باشد یا نباشد؟ از کجا بیاورم بدهیم ؟ مأخذش در کجاست ؟ بمن نشان بدهید آنوقت می لایحه بیاورید وبگوئید تصویب کنید بسیار خوب چشم امامن در آرزو ماندم که یك وقتی یك لایحه بیاورند وبگویند این هم یك نفعی برای دولت دارد من که سراغ ندارم ادارات تمام بی‌پول آزانها ازصبح تا شام گرسنه وتشنه • کوچه‌ها وسرماهستند وعوض حقوق به آ نان می‌دهند وباید برود نان فروشی که معلم مدرسه پول ندارد هشت ماه حقو نگرفته است درفلاکت وسختی میگذرا ادارات بی‌پول• قشون بی‌پول آخرما ندارم از کجا بیاوریم مستمری بدهیم را است •

اصلاحتاً باید تصویب کنیم اما صورتی که داشته باشیم وقتی که ندا باشیم وقتی که نداشته باشیم بدهیم و بیایند ومطالبه کنند و ما فرار کنیم و چنگشان دربرویم چطور تصویب کنیم؟ نشان بدهید از کجا بدهیم ؟ چرا یك راه بنده درنظردارم که هروقت معطل ومحتا می‌شویم توجه به آن می کنیم وآن استقرا است • اگروسیله برای استقراض دار بنده راهی بهتر از همهٔ این ه

شان می‌دهم استقراض کنید این نفت‌هارا خودتان بیرون بیاورید ونگذارید خارجه ببرد و استخراج بکند و همین مستمری بگیرها رابیرید آنجا کار کنند ولی حالا که پول ندارید برای چه تصویب می کنید علاوه برهمهٔ اینها می خواهم به بینم این خدمت است بمستمری بگیرها؟ والله خدمت نیست بشرافتم قسم خدمت نیست مفتخواری است ومستوجب ذلت است وآنهارا ذلیل وزبون می کنید . انسان باید قائم بالذات باشد..

یکنفر از نمایندگان - قائم بالذات ضرر است•

کازرونی — می‌دانم ضرراست در مکتب‌خانه خوانده‌ام وتعلیم گرفته‌ام

خلاصه تصویب این باعث می‌شود که مردم تنبل ومفتخوار و بداخلاق بشوند• باعث این می‌شود که از دنیا وجریان دنیا عقب بیفتند• اسباب نکبت است بجز این چیزها بنده نتیجه برای این مستمری ها نمی بینم باهمهٔ اینها عرض میکنم ممکن است بینی وبین‌الله درمیان این مستمری بگیرها یك خانواده‌هائی باشند که دسترسی به‌هیچ‌جائی نداشته باشند ونتوانند معیشت خود را اداره کنند شرف خودشان را هم بخواهند •

بنابراین باید به آنها داد امادرعین حال من نمی گویم باسم آنها که شاید از پنجاه نفر زیادتر نیستند و مبلغش هم از پنجاه هزار تومان تجاوز نمی کند وقریب دو کرور تصویب کنیم• من که اینطور رأی نمیدهم وباید قبلا این نوع مردم مستحق را تشخیص بدهید پس ازآنکه تشخیص دادید بنده قبلا رأی می‌دهم که بدهید اما باشخاصی که استحقاق ندارند ندهید•

آنها نباید بگویند• چرا از مملکت فقیر بی‌چیز مفلوك باید باینها داد ازآن خارکشی که مالیات می گیرند نباید گرفت و باینها داد که پیش کنند حالا دیگر عیششان را خانه بدهند •

بعلاوه بعضی ازاین مستمری بگیرها هستند که ممکن است دولت از وجودشان استفاده کند مع ازجانب همان مستمری بگیر های باشرف قول میدهم که دولت آنها را بیاورد یك کارهائی بآنها رجوع کند که خدمانشان دومقابل مستمری قیمت داشته باشد آنوقت نصف حقوق خدمتشان را باسم شهریه بآنها بدهند• این بیچاره‌هامی گویند ماراراه نمی‌دهند کار بما نمی‌دهند وماراعقب انداخته‌اند بیائید شغل بآنها بدهید همان کارهائی که هر روز قافله سالارها بدوائر ورود میکنند ومشغول می‌شوند باین مستمری بگیر ها بدهید•

نجات • زن‌هارا چکار کنند؟

کازرونی • آن‌هارا پول بدهید • من زن‌های بیچاره وبدبخت راروی سرم می گذارم بالاخره آخرین عقیده من این است که مستحقین رانشان بدهید پس از آنکه معلوم شد مستحق هستند من تصویب میکنم ولی بااین ترتیب تصویب نمیکنم و الا نتیجه قطعیش این است بطوریکه بنده درایالات و ولایات اطلاع دارم مستمری بگیرها تومانی دهشاهی یکقران میفروشند باکثر آنها هیچ عایدی نمی‌شود ولی پای دولت محسوب میشود قبوضات را ازآن‌هامی خرند واین بدبخت‌ها هرروز دراطراف این وزارت خانه آن وزارتخانه درتکاپو هستند که آیا ده یانزده شاهی به آن‌ها برسد یانرسد وآنچه بنده اطلاع دارم غالبش هم داده نمی شود ولی پای دولت محسوب می‌شود خلاصه بنده بااین ترتیب مخالف هستم تمام شد و رفت •

نایب رئیس • آقای سلیمان میرزا مخالف هستید ؟

سلیمان میرزا بلی

نایب رئیس • آقای حاج شیخ اسدالله چطور ؟

حاج شیخ اسدالله — بنده موافقم

نایب رئیس • بفرمائید •

حاج شیخ اسدالله • بنده زیادلازم نمی دانم دراین زمینه عرایضی بکنم وآقایانی هم که در کمسیون بودجه تشریف داشتند نظریات بنده را خوب می دانند • بلی بنده اساساً درصورتیکه عملی بشود انشاءالله معتقد هستم که بتدریج این اساس مستمری ازمیان برداشته شود و موقوف شود ولی نه بحرارت آقای کازرونی و نظری که ایشان دارند که الان باید یك قلم نه گذاشت روی تمام مستمریات این عقیده رامن ندارم ولی اصولا معتقد هستم که بتدریج اصول شهریه ومستمری موقوف شود مگر حقوق تقاعد که مطابق قانونی که از مجلس گذشت داده شود ولی این مستمریات ازرمانهای قدیم معمول بوده است بعضی اشخاص هستند ازروی یك سابقه خدمت ویك استحقاق‌هائی که داشته اند به آن‌ها یك مستمری داده شده است وممکن هم هست بعضی از این مستمری بگیر هایك اشخاصی حق یاناحق یاغایب متوفی پیدا کردند و تبدیل اسم دادند وبغیرحق مخلوط کرده ومیگیرند در هرحال اخیرا در دوره های فترت دولت نسبت باین مستمریات یك تبعیضی بر قرار نموده که باید این تبعیض هم از بین بر داشته شود •

بعداز آنکه بنده مراجعه کردم باین مستمریاتی که تومانی تومان به آن‌ها داده می‌شود معتقد شدم که مجلس یا کمسیون اگر موفق بشود نباید وارد دراقلام آن ها بشود ویك قسمت عمده‌اش را قطع کند یعنی تومانی تومان‌هارا • • •

حائری‌زاده • پس شما مخالف بالایحه هستید•

حاج شیخ اسدالله • خیر عجله نفرمائید مقدمه است عرض میکنم بعد داخل دراصل مسئله میشوم• تومانی تومان‌هارا یکقسمت عمده‌اش راقطع کنند اماوقتی که مذاکره شدو آقایان اکثریت کمسیون تصویب کردند بنده هم ساکت ماندم و حالاهم اظهار موافقت میکنم برای اینکه این سه چهار ماهی که به آخر سال مانده است مجلس موفق نمی شود که واردرد اقلام بشود و اشخاصی که استحقاق ندارند قطع نمایند این است که عرض می کنم حالا بنده اساس این مذاکرات را خارج از نزاکت می دانم که در مجلس ذکر اسامی بشود که اشخاصی که تومانی تومان می گیرند یکیشان در فلان هوتل لندن مشغول تعیش است و یایکی در پاریس و یکی در کجا و با وجود این دیدم اگر وارد در اقلام بشویم تا آخر سال موفق باصلاح نمی‌شویم و معتقد هستیم در هذه السنه هم مثل شهریه ها در آنهم برای همین امسال است موقتی تصویب شود که این مستمری ها همینطور مثل سابق داده شود ولی برای سال آتیه کمیسیون جدید واردرد اقلام بشود واتفاقاً خوشبختانه یا بدبختانه بنده هم در کمسیون جدید هستم هم در کمیسیون قدیم و یکی از اشخاصی هستم که حاضرم مسئولیت این کار را در عهده بگیرم که با کمال بی انصافی قلم را بردارم ویك قسمت عمده‌اش رابزنم اماباز عرض میکنم نه بحرارت آقای کازرونی که می فرمایند یك مرتبه چهل هزار قلم مستمری زا زن وبچه و کوچك وبزرك پیر وجوان همه را قطع کنیم و بگوئیم معل نداریم خیر بنده این طور نیستم وعرض می کنم چون عده کثیری هم واقعاً از روی استحقاق وصلاحیت مستمری دارند ومجلس باید آنهارا آنقدر بلا تکلیف نگذارد و همه روزه مطالبه می کنند مجلس باید هذه السنه راهم همین طور تصویب کند و دو ریالی‌را هم معتقد نیستم زیادتر کنند تابعد بطور خریداری یا بترتیب دیگری قطع شود و اساسش از بین برداشته شود نمی توانیم بگوئیم دوریالی چهار قران بشود وبلکه برعکس معتقدم که پنج قران ویك تومان هم دوریالی بشود تا یك قسمت عمده اش قطع شود ولی باز یك قسمتشان از روی استحقاق و سابقه خدمت و با یك نظریاتی بوده است تمامش از روی عدم استحقاق نبوده است و اغلب هم مستحقند بنابراین خوب است این پیشنهاد رامجلس مساعدت کند وقضیه مستمریات راهر طور هست امشب خاتمه بدهیم واز فردا کمسیون جدید تشکیل شده وواردرد اقلام یك تومانی وپنجقرانی ودوریالی بشود هرطوری که صلاح دانست حذف کند ولی عجالتاً همین طور که پیشنهادشده است تصویب شود و از امسال هم مدتی گذشته وچهارماه بیشتر باقی نمانده بهتر این است تکلیف این ها معلوم شود تا برای سال آتیه کمسیون جدید نظریات خودرا اتخاذ نموده وقرار قطعی باین کار بدهد حالا اگر آقایان نظریاتی دراین راپورت دارند که همه دو ریال بشود یا جمعی معتقد هستند بطور تساوی تقسیم شود ممکن است بطور پیشنهاد نظریات خود را اظهار دارند تارأی داده شود وبهتر از این دراین موضوع صحبت نشود

نایب رئیس - آقای سلیمانمیرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا — در این مدت که صحبت ازمستمریات بود بعضی اشخاص که در خارج همیشه حرف‌ها را بر خلاف واقع انتشار میدهند انتشار کردند که بنده ورفقای بنده کاملا برخلاف مستمری هستیم و این را یك اسلحه برنده و قاطعی پیدا کرده بودند ویك اشخاصی را بی جهت با عقاید صحیحهٔ ما طرف کرده بودند درصورتی که بعکس بود

بنده و رفقای بنده معتقد هستیم به اشخاصی که استحقاق دارند داده شود ولی تفاوتی هم بین مشروطه واستبداد داده شود آنچه که حقیقتاً می خواهیم علی‌الاصول در این مملکت برقرار باشد وسعی می کنیم این است که قانون بالسویه مجری شود اجرای قانون بالسویه ولوآن قانون بدباشد بسیار خوب است و بهتر است که یك قانون خوبی‌را بااستثناء مجری دارند (جمعی گفتند صحیح است) زیرا باترتیب استثناء بهیچوجه مملکت اداره نخواهد شد اما راجع بمستمریات کاملا طرفدار بودم که هرچه زودتر از همه اول چیزی که از کمیسیون راپورت داده شود راپورت شهریه ها ومستمریات باشد که مردم راحت شوند وازقراری که اینجا صحبت میشد شاید عددش چهل هزار نفر باشد و راحت نمودن این چهل هزار نفر مقدم برهر چیزی است و ماهم برای آن سعی می کنیم ولی متأسفانه سال قریب بآخر است وتکلیف اشخاصیکه از این مبلغ باید اعاشه کنند هنوز معین نشده است حالاهم که میخواهند معین شود یك ترتیبات غریبی هست ما طرفدار این هستیم که بعزیزان بی جهت از این خون فقرا داده نشود که بروند در جاهای دیگر عیاشی کنند ما می گوئیم مجلس نباید وسیله شود ازبرای اینکار مجلس تأسیس شده است برای اینکه مردم بیایند و از اوضاع باخبر شوند کارهای سیاسی نزاکت بردار نیست ما اینجا هستیم برای این که دراین کرسی خطابه بعامهٔ مردم بگوئیم و متوجهشان کنیم که همه در این مملکت سهیم وشریك هستیم معایبش این است و

ما که وکیل هستیم حق داریم درهر چیزی کسب اطلاع کنیم و مطابق قانون دیدن هیچ سندی از اسناد دولتی برای ما مانع نیست اما برای سایر مردم ممکن نیست یعنی هیچیك از موکلین ماها نمی توانند دفتر مستمریات را که الان درمقابل من است از دولت بخواهند واگرهم بخواهند بآنها نمی‌دهند بنده که وکیل آنها هستم وسیله هستم که آن‌ها را متوجه کنم که عیب سر چیست وماها یاهیئت اقلیت یاهیئت مؤتلفه چه می گوئیم ؟ و مخالفین مالاینقطع در خارج انتشار دهند که آنها می خواهند قطع حقوق بنمایند ما میگوئیم این صندوق بیت المال مسلمین و این پولی که از فقرا گرفته میشود باید حتی الامکان این پول را باشخاصی بدهند که یامستحق هستند و یا خدمت باین مملکت کرده‌اند بعنوان خوش آمد باشخاص نباید داد باز هم می گویم وملاحظه نزاکت را نمیکنم زیرا که موقع حفظ نزاکت نیست بنده میخوانم اگر کسی بگوید آقای وثوق الدوله ۲۰۶۵ تومان وهشت قران

مستمری میخواهد چه کند که تومان تومان بگیرد آیا می‌خواهیم ببینیم که این قطع حقوق فقراء است حالا درآن قسمت وارد نمی شویم که آقای وثوق الدوله دردوره زمامداریشان دراین مملکت چه کرده اند اما امروزهم این مملکت فقیر باید بشخص ایشان ۲۰۶۵٫۸ تومان مستمری بدهد ؟ خیر اگر بنده این حرف را بزنم یا رفقای بنده این حرف رابزنند مردم باید بگویند اینها می‌خواهند حقوق فقراء را قطع کنند؟ خیر ما می گوئیم بااین فقر مملکت باشخاصی که خودشان تمول دارند ومیتوانند امروز چند پارك دیگرهم بسازند وچندده دیگر هم بخرند نباید مستمری داد نباید ازپول فقرا که پشت گاو عرق می‌ریزند وزراعت می کنند و پول آنها خون آنهاست به اشخاص متمول بدهند حالا وارد خدمت و غیرخدمت آنها نمی‌شوم.

من هیچ اشکالی نمیدانم که دوساعت درخارج اسامی را که زیادحقوق میگیرند وتومانی تومان هم می گیرند از این دفتر بیرون بیاید بچه جهت این مملکت فقیر باید بارسنگین شهریه‌ها را بدوش بکشد من هر گزنمی گویم باشخاصی که حقوقشان کم است ودرمقابل خدمت واستحقاق بآنها حقوق می‌دهند به آنها حقوق ندهند. پول باعضاء ادارات نمی‌رسد برای اینکه این عزیزان بی‌جهت پولشان را تومان تومان بگیرند وبا وجود اینکه متمول هستند و چندین پارك دارند باز مالیه این مملکت را ول نمی کنند ومی گویند باید هفتهزار ودویست وپنجاه وشش تومان وهشت قران ۷۲۵۶٫۸ بمن در سال تومان تومان بدهیدمن این را وظیفه وکالتی خودمیدانم که بمردم ملتفت کنم که عقیدهٔ من چیست و خرابی مملکت ما از کجا است باز هم تکرار می کنم مخالفم که باین قبیل اشخاص پول بدهند ولو اینکه صد مرتبهٔ دیگر وسیلهٔ حبس بنده را فراهم بیاورند تاخداوند به بنده عمر بدهد ووکیل باشم می گویم نباید این پولها داده شود هرچه می - خواهند بکنند واین را وظیفه حتمی خودم می‌دانم بگویم شاهزاده عبدالحسین میرزای فرمانفرما که تمولشان را همه می دانند نباید از رکاب هشتصد تومان و از آذربایجان ۳۲۴۹ تومان ونه قران پول تومان تومان بگیرند صندوق مملکت ما باید مال اشخاصی باشد که مستحق هستند ونمی‌توانند زندگانی خود را اداره کنند بسیار خوب حضرت اقدس والا هم هستند محترم هم هستند پول هم دارند تمول هم دارند چند تا پارك دیگر هم می توانند بسازند خوب‌دست از خزانه‌مملکت بردارند ونباید این پول را بآنها بدهند اگر این خلاف تقصیراست وبنده باید سراین تقصیر تنبیه بشوم و اگر هم خارج از نزاکت است باشد بنده می گویم.

آقای سپهدار اعظم که خودشان متمول هستند لازم نیست از این مملکت دوهزار تومان بخرج گیلان بگیرند و در حضورشان خواهم گفت که خوب‌است الان برخیزند وبگویند من ازسهم خودم‌صرف نظر کردم تاسرمشق بشود ازبرای‌دیگران وبواسطه این اقدام مدلل بدارند که خیر مملکت را بخیر خودشان ترجیح می‌دهند اما اگر پول مملکت را بفقرای بیچاره بدهند بنده کاملا موافقم.

بنده می گویم شاهزاده نصرت‌الدوله نباید از کرمان ۱۲۰۰ تومان بگیرند خودشان تمول‌دارند واگر هزارسال‌دیگر هم عمر کنند می‌توانند خودشان را اداره کنند دیگر از صندوق این مملکت فقیر پول نگیرند وچون ایشان وآقای سپهدار وکیل هستند باید زودتر ازهمه برخیزند وبگویند که ما از سهم خودمان صرفنظر کردیم تا سایرین هم تأسی بکنند. بنده می گویم آقای مجدالدوله نباید هفتصد تومان بخرج خمسه تومان تومان بگیرند ایشان‌هم می‌توانند زندگانی خودرااداره کنند لازم نیست از صندوق عمومی که یکشاهی یکشاهی از کارگران و رعایای بدبخت گرفته می‌شود بگیرند آنچه تاحالا گرفته اند بس است از این ببعد بایشان ندهند وبمستحقین مملکت داده‌شودوتفاوتی بین دورهٔ مشروطه واستبداد باشد وخیلی اعداد دیگر هست که بنده یکی یکی می‌خوانم هرچه می‌خواهند برخلاف بنده آنتریك کنند آزاد هستم وخواهم گفت واز انتریکات سابق ولاحقشان‌هم‌نمی‌ترسم ووحشت ندارم.

محمدهاشم‌میرزاـ خواهش‌دارم تکرار نکنید

سلیمان‌میرزاـ تکرار می کنم و حق هم دارم تکرار کنم. حاج میرزا ابوالقاسم امام جمعه نباید ۱۶۲۷ تومان از محل ساوه حقوق بگیرند. آقای ناصرالملك نایب السلطنه با داشتن این همه تمول وهمانطور که فرمودند در لندن هستند ومعلوم نیست باین مملکت مراجعه کنند بچه‌جهت۹٫۴۹۸۱ تومان‌ازصندوق این مملکت پول می گیرند اگر این هم خلاف است باز تکرار می کنم که خلاف باشد.

میرزا سید احمد خان ولد میرزاسید کاظم که نمی‌دانم کی است وتمولش‌چیست ۱۰۲۶٫۵ تومان حقوق نباید بگیرند. آقای سردار شجاع نباید دو هزار تومان بگیرند. مابقی این صورت تاحرف یاه است وشاهزاده عین‌الدوله در این کتابچه هستند ایشان هم نباید بگیرند و هنوز موفق نشدم که تمام این صورت را بخوانم خلاصه بنده اشخاصی که با بنده هم عقیده هستند عقیده شان این است که این صورت را درظرف چهار ساعت می‌شود تمام کرد و اشخاصی که حقیقتاً متمول هستند مثل اسامی که بنده اسم بردم وجزء هرطبقه و هرصنفی هستند باید بدون ملاحظه قلم‌را برداشت وروی آنها خط کشید و گفت‌این آقایان محتاج نیستند که تومان تومان بگیرند وسایرین که ندارند باید بآنها حقوقشان را نقد بدهند.

حالا بنده بر می گردم به راپورت کمسیون و می گویم آنچه را که دولت پیشنهاد کرده بودنه‌یك‌فلسفهٔ صحیح‌یاسقیم داشت. پیشنهاد کرده بود که اوضاع‌سابق را تغییر ندهیم درصورتی که بنده کاملا مخالف این فلسفه هستم زیرا که ما اینجا آمده ایم از برای اینکه غلط کاری های سابق‌را تغییر بدهیم والا اگر غلط‌کاری های سابق را تغییر ندهیم همان‌غلط‌کاری های زمان ناصرالدین شاه باقی خواهد بود وما در اینجا آمده ایم برای اینکه اوضاع سابق را هرجایش غلط بوده است فوراً خط بکشیم و هرجا که خوب بود قبول کنیم معذلك کله باز دولت پیشنهادی که کرده بود یك فلسفهٔ پیش خودش‌فرض کرده که این اشخاص از اول باین ترتیب حقوق گرفته اند بعدها هم همین ترتیب بگیرند واین راپورتی که از کمسیون‌بودجه آمده است آن فلسفه را هم ندارد و حق هم با کمسیون بودجه است دفاع بشود می گویم کمسیون بودجه حق جواب دارد اما خودم جواب را می‌دهم بعد اشکال را می گویم نگویند که در شهریه ها وارد در اقلام شدند وپس از چند ماه یك صورتی آوردند وبکلی آن صورت تغییر کرده و چند ماده کلی گذراندند از آن سابقه تجربه حاصل کردیم در این یکی هم اسامی را خارج کردیم شاید اگر گفتند ناصرالملك از این‌جا حذف بعضی ملاحظات نزاکتی بود که نخواست اسم اورا ببرند ولی چون بنده در امور سیاسی معتقد بنزاکت نیستم عرض میکنم این راپورتی که کمسیون داده است مناسب نیست نه‌باآن قانون شهریه که گذشت ونه با موادی که اینجا تقسیم بندی شد همین‌طور که عرض کردم این تقسیم بندی را که کمسیون بودجه کرده‌است‌متناسب‌نیست عیبش این ست یك بیچاره که صدتومان یا پنجاه تومان مواجب دارد اگر از اول بی‌دست ویا بوده‌اند و تومانی دو ریال گرفته‌اند باید همان تومانی دو ریال بگیرند ویك‌عده اشخاصی درهمین قسمت هستند که مثلا ششصد تومان حقوق دارند ویکقدری‌دست‌وپاداشته اندتومانی‌پنج‌قران بگیرند اما یك‌اشخاصی که‌اصل مواجبشان کمتر از ششصد تومان بوده است تمام‌را بگیرند اگر اینطور فرض نموده بودند اشخاصی که تا ششصد تومان حقوق‌دارند تومانی تومان بگیرند شاید بنده موافق بودم ومیگفتم چون آن مبلغ کم بوده‌است به‌آنها تبعیض نشده‌است و گفته اند تومان تومان بگیرند وآنهائی که حقوقشان‌بیشتر بوده است گفته‌اند ازآنها یك قدری کسر کنند‌اما حالا کمسیون بودجه دچارمشکلات شده است. حالافرض بفرمائیددراینجاو نفرهستند که‌فقیر هستند یکی‌اصلا مواجبش چیز کمی‌است‌دست وپاداشته‌است‌ودستش بمقامات عالیه نرسیده است باید تومانی‌دو ریال بگیرد اما آنکسی که از او با دست وپاتر بوده است و ششصد تومان مواجب دارد باید تمام بگیرد این فلسفه هم‌درست نیست ودر این‌لایحه بنده بهتراین‌رامیدانم که لااقل اگر کمسیون بودجه میخواهد یك تقسیم بندی کند همانطور که مکرر اینجا دروضع مالیات عرضه داشتم تفاوتش را شرح می‌دادند وچقدر خوب‌بود که این زحمت را قبول میفرمودند که اگر ماتمام اشخاصی‌را که‌تومانی‌دوریال‌می گیرند‌تومانی ۵ قران‌بدهیم چه‌قدرباید‌بپردازندواگرتمام اشخاصیکه‌بیشتر از ۵۰۰ یا ۶۰۰ تومان مواجب دارند مازادش‌راقطع کنیم‌چقدراز آنجا صرفه‌جوئی‌خواهیم کرد خوب‌بود که این‌دومطلب‌راهم براپورت کمسیون‌ضمیمه می کردند وسنجش پیدا میشد و میدیدیم که چقدر تفاوت پیدا میشد در هرحال اگر بنا باشد باین ترتیب بگذرد بنده کاملا موافق هستم باکاغذی که ارباب حقوق درشب قبل نوشته اند که از برای بیست هزار تومان دراین مملکتی که‌هزار قسم افراط وتفریط می‌شود یك خانواده‌هائی‌را نبایستی دراین زمستان درمضیقه و صدمه گذشت ومحل این بیست‌هزار تومان رافوراً معین می کنیم همین چهار پنج فقره

که خواندم خوب است زده بشود محل بیست هزارتومان ارباب حقوق‌معین میشود وهیچ‌طوری هم نمی‌شود که آقای ناصر- الملك پنج‌هزارتومان‌تومان‌بگیرند و هرچقدر هم که تمول ایشان و سایرین اندوخته‌اند بس است. آخریك مروتی‌هم هست مگر این آقایان این همه تمول را درقبر خواهند برد.

یکقدری هم‌باین مملکت ترحم کنید تمام صدماتی که باین‌مملکت وارد می‌آید ازراه اقتصاد است قرض هم که می‌خواهد بکند بیك زحمات دیگر دچار می‌شود. ما باستقراض‌محتاج‌نمی‌شویم مگربواسطه این قبیل افراط تفریط ها و این قبیل ملاحظات حالا که ما وکیل هستیم باید مسامحه کاریهای زمان سابق را بهم بزنیم اگر ناصرالملك ازمن‌برنجد چنانکه‌سابق هم رنجیده است چه‌خواهدشد. بنابود که یك کمسیونی تشکیل شود بحساب‌های‌اداره فترت رسیدگی نمایند وبنده وسردارمعظم خراسانی و نصرت‌الدوله را به‌آن کمسیون دعوت کنند.

بدبختانه تشکیل‌نشد ومارا هم‌دعوت نکردند وحسابهائی‌هم که گفته میشد هنوز هم معلوم نیست‌پولی‌را که‌درموقع قرارداد گرفته‌اند و شاید بااصل وفرعش و تفاوت قیمت لیره حالیه بدو کرور تومان میرسد کی خواهندپرداخت؟ چرا نمی‌پردازند ؟ بااینکه این قبیل‌حساب‌ها راهم دارندسالی سه‌هزار تومان هم دستی بایشان می‌دهیم..

(بعضی از نمایندگان ـ بما مربوط نیست)

سلیمان‌میرزا ـ قطعا بمامربوط نیست وبدون گفتگو ما تمام حساب های ایام فترت را مثل قراردادهای ایام‌فترت قبول نداریم..

شیخ‌الاسلام اصفهانی ـ هرکس پول بایشان داده است خودش برودبگیرد.

سلیمان میرزا ـ این معلوم است. این مطلبی‌را که عرض کردم یك‌نمونه ازخدمات ایشان بود. حالا آیا خوب است سالی سه‌هزار تومان بیك شخص خدمت گذاری مثل ایشان بدهیم؟ وبازهم تکرار می کنم تمام قراردادهائی که در دوره های فترت بسته شده از درجه اعتبار ساقط است

(گفتند صحیح‌است. صحیح‌است)

سلیمانمیرزا ـ و تمام معاملاتی که بدون استحضار مجلس شده رسمیت ندارد وبما مربوط نیست این معامله هم از آن قبیل است ومعامله شخصی است و اینکه بنده یاد آوری کردم برای این بود که مردم را متذکر نمایم از چیز هائی که فراموش شده زیرا فراموشی سرتاپای‌این مملکت را فرا گرفته حالا چون گمان می کنم یك عده‌ازآقایان خسته شده‌باشند عذر می خواهم ولی چون مسئله بودجه است بایستی بعرض برسانم و پر گوئی‌هم در یك مسئله که نفع مملکت است مجاز میباشد واولین وظیفه مجلس این است که در موضوع مالیه سخت گیری کند که به محل خودش مصرف‌شود

این است که بنده مقداری از وقت آقایان را اشغال کردم خلاصه مذاکرات مفصل بنده این است که حقوق ارباب حقوق بدون معطلی زودتر ازهمه چیز از هرمحلی که هست باید بآنها داده شود که دراین فصل زمستان چهل‌هزار نفرپریشان ومنتظر نباشند باستثنای عزیزان بی‌جهت که بنده اسامی آنها را بردم وبغیر ازاین اشخاص باسایرین کاملا موافق هستم زیرا بنده رئیس فرضی کمسیون بودجه هستم....

محمدهاشم میرزا ـ قطعی‌است

سلیمان میرزا ـ میدانم قطعی است و اینکه بنده عرض کردم فرضی برای‌این عرض کردم که دوماه است‌دولت بایدبودجهٔ سال آینده را تقدیم کند زیرا بایستی پانزده روز قبل ازحمل بودجه‌هارا تصویب کنیم و بایستی شش ماه بآخر سال مانده بودجه را برای ما بفرستند واین که عرض کردم فرضی عمداً نه اشتباهی‌زیرا که‌دورهٔ مجلس در اول تابستان خاتمه میابد و کمسیون بودجه که اول عقرب انتخاب‌شد بنده‌رئیس آن کمسیون‌هستم واین کمسیون از دولت پیشنهاد قبول خواهد کرد نه‌ورق های خرج یعنی تمام جمع و خرج را در یك کتابچه بنویسند و چون میدانم باین زودی همچو چیزی نخواهند داد این‌است که حالا موقع پیدا کرده که عرض کنم رئیس کمسیون فرضی واین لغت را هم‌از بنده شنیدند خوب است درظرف این‌مدت قلیل یك کتابچه که محتوی جمع و خرج مملکت باشد بکمسیون بودجه بدهند و بگویند دیدید که ما کارکن شدیم و کمسیون بودجه جدید را فرضی فرض نکردیم و کتابچه‌جمع وخرج را بکمسیون بودجه آوردیم تا آن وقت بنده بگویم این اولین دفعه‌ایست که بودجه بمجلس آمده است زیرا تابحال بودجه به مجلس نیامده است و هرچه آمده ورقهای خرج بوده است

نایب‌رئیس ـ پیشنهادی از طرف آقای ناظم دفتر راجع بدستور بنده‌قرائت می شود.

(بمضمون ذیل قرائت‌شد)

بنده پیشنهاد می کنم که لایحه مستمریات برگردد بکمسیون که تجدید نظری دراوشده آنوقت بمجلس‌بیاید

نایب رئیس ـ در این خصوص کی مخالف است ؟

محمد هاشم‌میرزا ـ بنده مخالفم

نجات ـ رای بگیرید

نایب‌رئیس ـ آقایانیکه بااین‌پیشنهاد موافق‌هستند که‌این‌لایحه‌برگرددبکمیسیون قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

نایب‌رئیس — رد شد آقای آقا سید یعقوب.

(اجازه)

آقا سید یعقوب — چنانکه خاطر آقایان مسبوق است وقتی لایحه مستمری بمجلس آمد بنده یکنفر از اشخاص بودم که پیشنهاد کردم چنانچه عملی هست این مبلغ اعتبار دولت بین همه مستمری‌بگیرها علی‌السویه تقسیم بشود دراین مدت‌خودم بکمسیون بودجه مراجعه کردم واز وزیر مالیه هم تحقیقاتی کردم دیدم این‌پیشنهادی راکه بنده تقدیم کردم بعقیدهٔ من مثل گفتن حلوا است که دهن شیرین نمیشود وعملی نیست واز آن طرف هم دیدم به قدری درباب وظایف ومستمریات شکایت می کنند(بدبختانه بنده هم درکمسیون عرایض واقع شده‌ام)

که روزی نیست که پانزده الی‌بیست عریضه باهزارگونه زبان الحاح و التماس بکمسیون عرایض نیامده باشد که تکلیف مستمریها را معین کنید آخر عنوانی‌هست والیاس احدی‌الواقعین می باشند آخرش یك عریضه نوشته بودند که ما را راحت کنید اگر مجلس می خواهد بروی این مستمریات قلم بکشد بکشد که ما راحت شویم تااین که یك فکری برای خودمان بکنیم‌مادرزندگانی خودماجرشده‌ایم‌بااین عرایض متعدده که بکمسیون آمده و اگر آقایان‌میل‌داشته باشندوراطاق تنفس‌ملاحظه کنند نظر باینکه مردم درایالات وولایات که ما ازآنجاها انتخاباب شده‌ایم همه‌منتظر هستند ومی گویند تکلیف مارا معلوم کنید اگرمی‌خواهید قلم زده‌شود قلم بزنیدوالا تکلیف این‌بیچارگان بدبخت رامعین کنید دیگر۳ساعت صحبت کردن وآمال آرزو ذکر کردن لازم نیست‌بنده هم‌اگر بخواهم ازاین مطالب ذکر کنم بقدری می‌توانم این‌جا نظام نامه ومرامنامه بنویسم که حد ندارد ولکن این مرامنامه ها درصورتی فایده دارد که بموقع عمل درآید وعملی شودوباید یك کاری بکنیم که این اشخاص فقیروبیچاره ومستأصل که اینجاهستند حالا توهم‌نکنند که‌بنده‌طرفدارآنهائیکه۳ هزار تومان‌چهارهزارتومان‌مستمری‌دارندهستم- آقای‌مستوفی‌الممالك‌هزارتومان‌مستمری‌داشتند ششصد تومان کردند

یکی از نمایندگان — دو مستمری نداشت.

آقا سید یعقوب ـ آقا هزار تومان مستمری داشتند تبدیل‌بشهریه کردندجنس هم‌می‌برد. حالا که‌بنا‌شداسامی ذکر شود تمام‌را باید بگوئیم سپهسالار وعین‌الدوله هم‌می‌برند کسانی‌دیگرهم می‌برندفرمانفرما هم میبرد مستوفی الممالك هم‌می‌برد ارفع الدوله هم‌می برد خوانین بختیاری هم می برند حالا که می‌خواهید بگوئید تمام را بایدبگوئید والاتکلیف مردم‌را معین کنید ولی بسا هست که افتضاح کاری می‌شود. همه را بگوئید نه اینکه یکی را بگوئید دیگری‌را نگوئید. آقای‌حائری‌زاده بنده ازاین حرفهاازمیدان درنمیروم‌وازهیچکس هم‌نمی‌ترسم مگرازخدا وحقایق را هم می گویم این عبارتها ابداً اثر ندارد وباید تکلیف حقوق مردم معین شود.

حائری زاده — مدافع خوبی است.

آقاسیدیعقوب — بلی بنده‌مدافع هستم ازبرای بیچاره‌ها و می خواهم این مملکت یك قدم عملی بردارد بنده دشمنی باکسی ندارم وعقیده‌ام این‌است‌آن کسانی که مواجبشان هزارتومان ودوهزار تومان است ومی‌توانند ازسرمایه شخصی تعیش و زندگانی کنند دولت تمام را قطع کند اما آن‌بیوه زنها وبدبختها که تمام چشمشان‌این جااست که مجلس شورای ملی تکلیف‌آنها رامعلوم کند بنده هیچ وقت نمی‌توانم‌بگویم ناصر الملك. مجدالدوله‌مستوفی‌الممالك وثوق الدوله. نصرت الدوله و فرمانفرما ببرند. هیچوقت هم‌رأی‌نخواهم‌دادامیدوارم که هیچوقت طرفدار این عقاید نباشم ولی آن کسانیکه‌آلان مدتها است شکایت می کنند فریاد می زنند وما گرفتار شکایت آنهاهستیم تکلیف آنهاچه چیزاست ماباید تکلیف آنهارا امشب‌معلوم کنیم‌اگر بناشود حقوق داده‌شود پیشنهاد کنید واگرهم‌باید قطع شود پیشنهاد کنید ولی نسبت به‌آن فقرا وضعفا باید داده شود. اگرمی گوئید عملی‌نیست آن‌ترتیبی که عملی‌هست بفرمائید ببینم. بنده همیشه عرض میکنم باید عملی شد وتکلیف‌مردم‌رامعلوم کردبنده‌یك‌عقیده دارم وآن‌این‌است درآن‌قلمهای درشت را باید از بین‌بردو کنار گذاشت ولی نسبت به مابقی که محتاج‌هستند باید مطابق‌راپورتی که از کمسیون‌آمده است تکلیف‌آنها را معین‌نمودیعنی آنهائیکه بیچارهٔ‌هستند‌بایستی حقوق‌آنهارا بدهیم این‌است که بنده عرض میکنم وپیشنهاد هم‌کرده ام‌که‌آن قلمهای درشت و بر جسته را که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند بگذارند کنار ونسبت‌بمابقی همانطور که کمسیون بودجه رایرت داده است تکلیف مردم را معلوم کنند و آن کسانیکه دارای تمول و زندگانی هستند نباید ازصندوق این ملت از دسترنج این ملت وعرق جبین این‌ملت‌استفاده کنندلکن تکلیف‌مابقی‌بایستی‌معلوم‌شوداین‌بود هرایض بنده‌خوب حالاآقا از کی‌طرفداری کردم. من غیر از طرفداری از ایران واسلام

قصد دیگری ندارم هیچکس راهم پناه گاه ندارم فقط خدا حامی وپناه گاه من است

نایب رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه)

شیخ الاسلام - پیشنهاد بنده راجع بدستور است

حائری زاده — صاحبان مستمری از چند طبقه خارج نیستند یکعده هوچی ودعا گوهای آن عصر بودند که اسامی شان دراین دفتر نوشته شده عده هم فقرائی بودند که اگر آن وقت فقیر نبودند دراین چندسال روزگار آنها رافقیر کرده است یکعده هم هستند که حقیقتاً عجز ومستخدمین دولت بودند ومراعات آنها ازنقطه نظر استحقاق بوده است وازاین جهت حقوق درباره آنها برقرار شده درمجلس اول آنهارا یك کاسه ویك نواخت کردند ویك کتابچهٔ مستمری تشکیل شد بنده از نقطه نظر عقیده ومسلك سیاسی با اینکه پول بی جهت باشخاص داده شود مخالف هستم وآن اشخاصی که مستمریشان تومانی دوریال شده است کاشف از این است که یك مردمان بی دست و پائی بودند و به مقامات عالیه دسترسی نداشتند که تصویب نامه تومان تومان صادر نمایند ولی آنهائی که یك قدری از این طبقه قویتر بوده اند تصویب نامهٔ تومانی پنج قران صادر کرده اند وآن اشخاصی که تصویب نامهٔ تومانی تومان صادر کرده اند کسانی هستند که هیچ احتیاج ندارند وحکومت ها را یا از راه دولتی یا بتهدید وادار میکردند که این تصویب نامه ها را صادر کنند یااینکه خودشان زمامدار بودند ودرحق خودشان تصویب نامه هائی صادر میکردند با این قسمت اخیر که تومانی تومان باشد بنده کاملا مخالفم وعقیده دارم که بکلی قطع شود اما درموضوع تومانی دو ریال وپنج قران چون آقای حاج شیخ اسدالله میفرمایند وقت نیست امساله را بپردازند ولی برای اینکه بایستی مردم متکی بسعی و عمل باشند وهمیشه نباید بیك خزانه تهی حمله کنند و اسباب زحمت فراهم نمایند خوب است تکلیفرا برای خرید این مستمریات تومانی دوریال وپنج قران داده شود وابنیهٔ دولتی اطراف طهران کهسالی مبالغی برای مخارجش تحمیل میشودصرف اینکار بکنند وهم مردم راراحت کنند وهم خزانهٔ دولت را ازشر آنها نجات دهند بنده شنیده ام بعضی از این اشخاصی که حقوق خود را تومان تومان میگرفتند در موقع تصدی بمشاغل دولتی هم ازحقوق دولت استفاده می کنند هم از مستمری و این بر خلاف قانون وظایف است ومن میل ندارم وارد دراسامی اشخاص بشوم مثلا شاهزاده فرمانفرما در ایالت فارس حقوق حکومتی را میگرفتند ومستمری راهم محسوب میداشتند واین مطلب را شنیده ام صحت وسقمش را نمیدانم ودر این موضوع چون خیلی صحبت شده است وارد نمیشوم

شیخ الاسلام اصفهانی — بنده یك پیشنهادی راجع به دستور تقدیم کردم .

نایب رئیس - راجع بدستور نیست

شیخ الاسلام - چرا راجع بدستور است .

نایب رئیس - آقایان مذاکرات را کافی میدانند؟

(جمعی گفتند کافی است وبعضی گفتند کافی نیست.)

نایب رئیس — رأی می گیریم آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام نمایند .

(اکثر نمایندگان قیام نمود)

نایب رئیس - معلوم میشود کافی است. پیشنهادات قرائت میشود

هیجده فقره پیشنهاد

(بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام منیع ریاست مجلس شورای ملی

بنده پیشنهاد می نمایم که راپورت تجزیه شود تکلیف تومانی دوریال وتومانی پنج قران تا ششصد تومان معین وبقیه بکمسیون رجوع شده تجدید نظر بشود.

(مستشارالسلطنه)

تأخیر تصویب مستمریها قسمی شده که فقراء وضعفا باسم اغنیا در صدمه افتاده اند وآخر سال هم شده وضع مجلس ومذاکرات هم طوری است که بنظر نمی آید تا آخر سال هم تکلیفی برای مردم بیچاره فراهم شود لذا بنده پیشنهاد می نمایم:

۱- مجلس تومانی دوریال و تومانی پنج قران را مثل سنوات گذشته مقرر نماید معمول دارند

۲- راجع به تومانی یك تومان صورت جزء برود بکمسیون بودجه باحضور شاهزاده سلیمان میرزا و سایر مخالفین رسیدگی و مراجعه شده مجدداً راپورت آن بمجلس بیاید ودر تحت شور ومداقه گذاشته شود

رئیس التجار

بنده پیشنهاد می کنم بجای (تاششصد تومان) (تاسیصد تومان) نوشته شود

(دست غیب)

بنده پیشنهاد می کنم اشخاصی که تومانی دوریال وتومانی پنج قران تاکنون میگرفته اند تصویب شود که درهذه السنه هم کمافی السابق پرداخته شود واشخاصی که تومانی یك تومان میگیرند برگردد به کمسیون بودجه وتجدید نظر شده مجدداً بمجلس تقدیم دارند.

(امین التجار)

بنده پیشنهاد می کنم هرمبلغی را که دولت بجهت پرداخت مستمریات اختصاص داده است بالسویه بین مستمری بگیرها تقسیم شود تومانی هرقدر میرسد بالسویه باشد

(حاج میرزا مرتضی بنده پیشنهاد می کنم که لایحه مستمری دو فقره آن که چندان محل اختلاف نیست که تومانی دو ریال و تومانی پنجقران باشد امشب تمام شود و تومانی تومانها برگردد بکمسیون برای تجدیدنظر (شیخ الاسلام اصفهانی)

بنده پیشنهاد می کنم ارباب مستمری ها پس ازحذف اشخاصی که احتیاج ندارند وجهی که دولت منظور داشته میان عموم مستمر برماعلی السویه تقسیم شود

(ابراهیم زنجانی)

بنده پیشنهاد می کنم مقدمه ماده واحده پیشنهادی کمسیون بودجه از این قرار اصلاح شود

ماده واحده - مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه می دهد مستمریاتی که دارای مدارك قانونی است موافق شرح ذیل درهذه السنه ایت ئیل ۱۳۰۱ پرداخت نماید (عبدالله معتمدالساطنه)

بنده پیشنهاد می کنم که اشخاص مستحق مستمری بگیرها مجزا واز طرف دولت پیشنهاد شود که برطبق استحقاق ایشان مداقه وتصویب شود (کازرونی)

بنده پیشنهاد می کنم اشخاصی که تومانی دو ریال می برند همان تومانی دو ریال وپنجهزاری را تا سالی ششصد تومان همان پنجهزار وتومان بگیرها را تا ماهی ۴۰ تومان تومان تومان داده وعلاوه بر یانصد تومان عجالتاً داده نشود تا با قلامش رسیدگی شود (هاشم آشتیانی)

بنده پیشنهاد می کنم تومانی پنجهزار ودوریال وتا پنجاه تومان ازتومان تومان داده شود بقیه برود بکمسیون ورسیدگی کامل شود (عبدالوهاب الرضوی)

بنده پیشنهاد می کنم مستمری تا مبلغ پانصد تومان مطابق سنوات گذشته بدهند وما بقی بماند تا مجلس رأی قطعی درآنها اتخاذ نماید (اسحاق)

بنده پیشنهاد میکنم مستمری اشخاص که تومان تومان می گیرند بکمسیون بر گردد وتجدید نظر شود ومستمری اشخاصی که تا بحال پنجهزار ودوریال می گرفته اند رأی گرفته شود که کما فی السابق بپردازد

مصباح دیوان - حاج میرزا مرتضیخان

بنده پیشنهاد می کنم بتمام اشخاصی که دارای مستمری قانونی هستند رأی داده شود بدون تفاوت تومانی دوهزار وپانصد دینار تأدیه نموده ودر ضمن بصورت اسامی اشخاصی که تومانی پنجهزار ویك تومان داده می شود مجدداً در کمسیون بودجه مراجعه نموده اگر ارباب استحقاقی دربین آنها باشد برای تأدیه مازاد پیشنهاد دیگری بمجلس شورای ملی تقدیم شود

رکن الملك . محمدهاشم میرزا

این بنده پیشنهاد می نمایم اشخاصیکه دارای تمول می باشند حقوق آنها پرداخته نشود تا مجدداً کمسیون بودجه در این خصوص تصمیمی اتخاذ نماید بقیه را بطور تساوی بدهد (سدیدالملك)

بنده پیشنهاد می کنم :

۱ — تومانی دوریالها و تومانی پنج هزاریها کمافی السابق

۲ — تومانی یکتومانیها درصورتی که حقوقشان کمتر ازپانصد ویکتومان باشد تومانی یکتومان

۳ — درتومانی یکتومانی هائیکه بیشتر ازپانصد و یکتومان حقوق دارند کمسیون تجدیدنظر نماید (علی اکبر داور)

بنده پیشنهاد می کنم در خصوص مستمریات همانطور که کمسیون بودجه ترتیب ورای داده تومانی دوریال وتومانی پنجهزار تا ششصد تومان تومان تومان تمام به ترتیب سابق پرداخته شود وازششصد تومان ببالا بکمسیون بودجه ارجاع شود تا بملاحظهٔ فقروغنا ازروی دقت ترتیبی بآنها بدهد (رفعت الدوله)

بنده پیشنهاد میکنم که مطلب بماند برای بعد ازتنفس بلکه توافقی حاصل شود. (دولت آبادی)

نایب رئیس - اگر آقایان موافق باشند چند دقیقه تنفس داده شود

دراینموقع جلسه برای تنفس تعطیل وپس ازیکساعت مجدداً تشکیل گردید

نایب رئیس — درچهار عدد از پیشنهاد ها در حقیقت تقاضای تجزیه شده بین دو فقره اول که دو ریالی و پنجقرانی باشد با فقره دوم که تومان تومان باشد

پیشنهاد آقای مستشارالسلطنه گویا برهمهٔ مقدم باشد حالا هر کس توضیحاتی راجع باین پیشنهاد دارد بفرمائید آقای مستشارالسلطنه

(اجازه)

مستشارالسلطنه — بنده نظرم اینست واینطور احساس کردم که اغلب نمایندگان محترم متوجه این نکته هستند آنهائی که مستمریات آنها کم است از نقطه نظر استحقاق مراعات حال آنها باید بشود این بود که تقاضا کردم این دوقسمت را مجلس امشب رأی بدهد وآن حقوقاتی که تومان تومان است و ممکن است احتیاج نداشته باشند کمسیون بودجه تجدیدنظر نماید این بود پیشنهاد بنده که عرض کردم دیگر بسته بنظر مجلس است

نایب رئیس — آقای حائری زاده از پیشنهاد شما هم استفاده تجزیه میشود

حائری زاده — بنده عقیده دارم که دو ریالی و پنجقرانی که فرصت رسیدگی بآن نیست تصویب شود ولی در هیئت مؤتلفه تصمیمی برخلاف این مطلب گرفته اند ومن مطیع آن هستم

نایب رئیس — اگر اجازه میفرمائید

دراین پیشنهاد که تقاضای تجزیه شده رأی گرفته شود که در دوفقره اول ودوم رأی گرفته شود یعنی تجزیه شود

رئیس التجار — حق تجزیه داریم و بموجب نظامنامه اگر از طرف یکنفر از نمایندگان تقاضای تجزیه بشود ممکن است

نایب رئیس — اگر آقایان اجازه بفرمایند درفقره اول رأی گرفته شود

یکی ازنمایندگان — باید اول در کلیاتش رأی بگیرید

نایب رئیس - کلیات ندارد ۱ ماده بیشتر نیست

آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان — بدواً بایددر پیشنهادات رأی گرفته شودو بعدوارد در مواد شویم

نایب رئیس ممکن است اول تجزیه کنیم وبعد رأی بگیریم

(جمعی گفتند صحیح است)

نایب رئیس — آقای معتمد السلطنه

(اجازه)

معتمدالسلطنه — البته وقتی که در تجزیه رأی گرفتهٔ می شود ضمناً تصدیق آن مقدمه شده است ولی بنده نه فقط آن مقدمه را کافی نمی دانم بلکه لازم می دانم که در آن قسمت ماده بدواً مذاکره شود مگر این که آن مقدمه را بسکوت بگذرانید

نایب رئیس - بخوانید آقا

معتمدالسلطنه - نوشته شده است مستمریات مصوبه قوی ئیل و این کافی و بموجب این عبارت یك عده از مستمریات مقطوعه بر قرار می شود و یك قسمت از مستمریات مصوبه بموجب این عبارت مقطوع می گردد اگر اجازه بفرمائید توضیح بدهم تا آقای مخبر مسبوق شوند

نایب رئیس - بفرمائید

معتمدالسلطنه — مستمریاتی که فعلا در دفاتر وظایف منظور است فقط فقط قوی ئیل

نیست چند قسم مستمری است یك قسم مستمریاتی که درمجلس قوی ئیل برقرار شده ولی همان برقراری قوی ئیل در تخاقوی ئیل ۱۳۲۷ یك قسمتش درهیئت مدیره مقطوع گردیده وهمچنین یك قسمت ازمستمریات مقطوعه قوی ئیل بعنوان بودجه سلطنتی در کتابچه مقطوعات عنوان مقطوعی پیدا کرده درشانزدهم قوس ۱۳۲۹ به عنوان بودجه درباری یك قسمت ازآن مستمریات برقرار شد وحالا اگر قائل بشویم مستمریات مصوبه قوی ئیل پرداخته بشود آن قسمت مقطوع هیئت مدیره را هم که مجلس بعد مقطوعیت آنرا تصدیق کرده است بایستی تصویب کنیم وهمچنین مستمریاتی که بموجب قانونی وظایف وقانون درباری ومستمریاتی که دراین سه دوره مجلس اختصاصاً برقرار شده است عنوان مقطوعیت پیدا می کند باین ملاحظه بنده پیشنهاد کردم در آن مقدمه نوشته شود مستمریاتی که مدارك قانونی دارد وبرای آقای مخبر هم خواستم توضیح بدهیم ایشان اهمیت ندادند حالا اگر باین عرایض بنده قانع شدند نوشته (لفظ مستمریاتی که مدارك قانونی دارد) تا شامل آن قسمتی که مقطوع است نشود وقسمتهائی که تثبیت شده مقطوع نگردد.

مخبر — این ماده تا یك درجه همین مقصود آقا معتمدالسلطنه را میرساند زیرا درماده نوشته شده مجلس شورای ملی بدولت اجازه می دهد که باقیمانده های مستمریات مصوبه قوی ئیل را بپردازد و آنچه را که هیئت مدیره قطع کرده ومجلس بعدهم تصدیق کرده است مقطوعی قانونی است وازمصوبه قوی ئیل هم برداشته می شود وآنچه را هم که مجلس برقرار کرده شامل می شود باین ملاحظه این عبارت کاملا این مقصود را میرساند ومحتاج بتوضیح وتشریح دیگری نیست نظر کمسیون هم این بود وهمین اطلاعات آقای معتمدالسلطنه را کمیسیون داشت ولی اگر مجلس این عبارت را کاملا واضح نمی داند ومی خواهد عبارت واضحتر نوشته شود البته کمسیون مخالفی ندارد.

معتمدالسلطنه — اجازه میفرمائید

نایب رئیس — آقای مخبر قبول کردند.

معتمدالسلطنه - عرض دیگری دارم

نایب رئیس - بفرمائید

معتمدالسلطنه — در لایحه پیشنهادی دولت پانصد خروارجنس نوشته شده است ودراینجا می نویسد تومانی دوریال وپنجقران ویکتومان نسبت بآن جنس به هیچ وجه متذکر نشده اند که آیا آن جنس باید پرداخته شود یا نه ویکروزی آقای وزیر مالیه توضیح دادند که عوض بهره وصرف اماکن متبرکه وعوض مال الاجاره که سابق جزومستمریات محسوب بود جزوهمین مبلغ ششصدهزار تومان و کسری است اگر آنهم جزواین مبلغ کل باشد آنها چیزی نیست که درنرخ پرداختش صحبتی بکنند لهذا عوض مال الاجاره وعوض بهره یا صرف اماکن را نمی توان تومانی دوریال قرار داد نسبت بآنها بایستی نرخ صددرصد را تصدیق بفرمائید آیا آقای مخبر در این خصوص اطلاعی دارند وآن قسمتها جزواین مبلغ است یانه ؟

مخبر - قسمتی را که کمسیون مسکوت عنه گذارده یعنی قسمت جنس را اگر بخواهد تکلیفی برایش معین کند مجدداً راپرت می دهد.

(راپرت کمسیون مجددا قرائت شد)

نایب رئیس - رأی می گیریم در این فقره . . .

آقای محمد هاشم میرزا عضو کمسیون هستند ؟

محمدهاشم میرزا - عرض می کنم اگر این مسئله را که آقای معتمدالسلطنه یادآوری کردند بخواهید رأی بگیرید یعنی با تبدیل عبارت به (مستمریات با مدارك قانونی) ما موافقیم وگرنه مخالف هستیم بایدهمانطور که آقای معتمدالسلطنه فرمودند نوشته شود زیرا این قسمتی را که درمجلس برقرار شده نمیرساند واین عبارت شامل آنها نخواهد شد بهتر این است که حضرت والا شفاهاً بفرمایند آن وقت ما مخالفتی نداریم.

مخبر - بنده هرقسم اصلاحی که لازم بدانند می پذیرم منتها لازم نیست طرز نوشتنش را دراینجا قید کنیم وقتی به کلیه ماده رأی دادید واز کمسیون برگشت آن وقت عبارتش را تصحیح می کنیم

نایب رئیس — پس رأی می گیریم به مادهٔ . . .

آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا - نظامنامهٔ داخلی می گوید هرمطلبی که مطرح می شود اول در کلیاتش باید رأی گرفت بعد درمواد و ما هنوز در کلیات رأی نداده ایم پس قبل ازاین که به تومانی دوریال رأی بدهیم باید مطابق نظامنامه داخلی در کلیات رأی گرفته شود.

نایب رئیس - چون ماده واحده است ودرمواد متعدده باید در کلیات رأی گرفت والا ماده واحده که دیگر کلیات ندارد حالا باید رأی بگیریم بماده . . .

(بعضی گفتند خیر رأی در کلیات هم باید گرفته شود)

نایب رئیس — آقای رئیس که نفرمودند در کلیات ماده واحده هم باید رأی گرفت حالا که میفرمائید بنده اطاعت میکنم ولی ماده واحده کلیات ندارد.

رأی می گیریم درفقره اول . . .

حائری زاده - بنده عرضی دارم

نایب رئیس - شما پیشنهادی کردید وتوضیح دادید این پیشنهاد شماست که تجزیه گردید تومانی دوریال را ازتومانی پنجقران بهمانطور می خواهیم رأی بگیریم

حائری زاده — عرض کردم در هیئت مؤتلفه چیزی برخلاف این پیشنهاد شده اگر آن ها مطرح می شود بنده پیش نهاد خودم را مسترد می دارم واگر نشود بنده در پیش نهاد خودم توضیح بدهم.

مخبر — برای این که مطلب دچار اشکال نشود وباترتیب داخل شویم اول بدخول در مواد وتمام شدن کلمات رای بگیرند بعد اگر تجزیه شد فقره بفقره رای گرفته شود ضرری ندارد یك رای بیشتر بگیریم که مورد ایراد واقع نشویم .

نایب رئیس - گرارا عرض کردم درجائیکه ماده واحده است وچندماده نیست معمول نیست در کلیات علیحده رای گرفته شود نظر باینکه مکرر می فرمائید شرط اینکه سابقه نشود چون آقای رئیس تشریف ندارند می خواهید رای بدهید مضایقه ندارم ولکن تابحال چنین چیزی نبوده . پس رای می گیریم که داخل دراین ماده بشویم یانه .

. . . تدین . صحیح نیست

نایب رئیس — پس تجزیه میکنیم. رأی می گیریم بفقره اول . . .

آقا میرزا محمد نجات . بنده تجزیه دو ریال و پنج قران را می خواهم .

نایب رئیس . ماده دو فقره کرده است و۳ فقره نیست این محتاج بیك پیشنهاد ومذاکرات علیحده است .

نجات . بنده تقاضامی کنم تجزیه بفرمائید ماده را به دو ریالی و پنج قرانی .

نایب رئیس . عرض کردم که مادهٔ مشتمل بردو فقره است حق دارید تقاضای تجزیه دوفقره رابکنید . بفرمائید نظام نامه را بیاورند . . .

نجات . حق دارم این تقاضا را بکنم .

نایب رئیس . آقای محمد هاشم میرزا . (اجازه)

محمد هاشم میرزا — اگر این دوفقره رابعنوان یك ماده بنویسیم بموجب نظام نامه مطالبی که درموقع رأی قابل اختلاف نظر است یك فقره محسوب است ومی شود چندین فقره هم کرد حتی ممکن است سه جزء هم بشود مثلا ممکن است اشخاص بدو ریالی رای بدهند و پنجقرانی نمی خواهند رای بدهند حالا کار ندارم که در اینجا چطور نوشته شده ولی اساسا تجزیه باین ترتیب ممکن است .

رئیس . آقای ارباب کیخسرو در این موضوع فرمایشی دارند ؟

ارباب کیخسرو . عرضی ندارم

نایب رئیس . ماده شصت و سوم را بخوانید ببینم چه نوشته است

حائری زاده . ماده نود و نهم است اجازه می فرمائید بخوانم

نایب رئیس . خود بنده میخوانم . درمسائل و موادی که مشتمل بر فقرات مختلفه است اگر تجزیه آن ولواز طرف یکنفر خواسته شود باید آن ماده یامسئله تقسیم شده وجزو بجزو رای گرفته شود اگر یك نظام نامه دیگر می خواهید حرفی

است علیحده اینجادو فقره است یکفقره دو ریال وپنجقران ویکفقره هم یك تومانی و حق تجزیه دردوفقره هست اگر آقایان از نظامنامه چیز دیگری استنباط میکنند امری علیحده.

آقای محمد هاشم میرزا.

(اجازه)

محمد هاشمیرزا . عرض می کنم اگر اتفاقاً مخبر اشتباه کردند وچهارفقره رایك فقره بنویسند تقصیر ما نیست مقصود نظام نامه این است که در صورتیکه قابل اختلاف نظر باشد می‌شود بچندین فقره تجزیه کرد.

نایب رئیس. آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو . البته تصدیق می فرمائید نظامنامه پیش بینی کرده است فقره بفقره رامقصودش مطالبی بوده است که بتوان آنهارا از هم تفکیك کرد واینجا دوقسم است یکی دورریالی و یکی پنجقرانی و گمان میکنم در اینجا هیچ رای لازم نداشته باشد دوقسمت است ویك نفر نماینده تقاضا می کند که اینددوقسمت ازهم تفکیك شود.

نایب رئیس . رای می گیریم به فقره اول یعنی دو ریال آقانیکه موافقند مستمریات تومانی دوریال راهذاالسنه کماکان بپردازند قیام بفرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس . تصویب شد. رای می گیریم در قسمت دیگر از فقره اول یعنی مستمریاتی که تابحال تومانی پنجقران پرداخته می شده است هذاالسنه هم بهمان میزان پرداخته شود.

سلیمان میرزا . بنده عرض دارم اجازه می فرمائید.

نایب رئیس . بفرمائید.

سلیمان میرزا. پیشنهاد ما این بود که تا ششصد تومان پرداخته شود چون می خواهیم این مسئله با اتفاق نظر بگذرد تفاوتی هم نمیکند این راضمیمه بفرمائید دیگر عرضی ندارم.

معتمدالسلطنه . اجازه میفرمائید.

نایب رئیس . آقا مذاکرات کافی است . تا قیامت که نمی شود فرمایش کرد .

تدین . اجازه می دهید. اینجا توضیحی لازم است.

نایب رئیس — پیش نهادی که نکرده بودید .

تدین . همین پیش نهادی که شاهزاده فرمودند محتاج به توضیح است

نایب رئیس . پس شاهزاده خودشان باید توضیح بدهند.

سلیمان میرزا. مقصود از ششصد تومان پرداختی است نه اصل مستمری و مراد این است که اگر کسی هزارو دویست تومان داشته باشد ششصد تومان بگیرد واگر کسی بیش از هزارودویست تومان داشت آن را بعد باید رای داد.

نایب رئیس. مستمریاتی که تا بحال تومانی ۵ قرانی پرداخته می شد باتوضیحاتی که بیان کردند که حال هم تا ششصد تومان یعنی معادل ۱۲۰۰ تومانی که همه ساله ۶۰۰ تومان داده می شده است هذه السنه هم ششصد تومان داده شود و اگر علاوه است بر گردد به کمسیون و تجدید نظر شود آقایانی که با این ترتیب موافقند قیام بفرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس. تصویب شد. دوفقره دیگر برمیگردد به کمسیون یکی مستمریاتی که تومان تومان است و یکی مستمریات تومانی ۵ قران که از ۶۰۰ تومان ببالا است پیشنهاد آقای دست غیب قرائت می شود

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم تومانی دوریال و ۵هزاری را بدهند و تومانی تومان راهم تا چهارصد تومان بدهند مابقی برود به کمسیون

رئیس. توضیح بدهید

دست غیب. بنده داخل در اصل قضیه نمی شوم اگر شاهزاده محمد هاشم میرزا بگذارند بواسطه اینکه یك تفصیلات و قضایائی است و آنچه باید بگویند گفته اند ولی قبل از اینکه وارد در توضیح شوم ناچارم این کلمه رابا کمال اختصار عرض کنم بنده موافق نیستم که یکمده برای مفتخواری تربیت شوند ویکمده اعاشه شان از طرف دولت بشود و موافق نیستم که بتدریج شهریه ها ومستمریات از بین نرود باید بتدریج طرد شود اما راجع بخصوص مستمریات امسال و شاید تاچند سال بعد هم یك نظریاتی است و تقریباً همان نظریاتی که شاهزاده سلیمان میرزا اشاره کردند ما در اینجا نشسته ایم برای اینکه همانطور که از بودجه مملکت باید کسر کرد از مالیهٔ مملکت هر هرچه بتوانیم باید این نوع چیزها را تخفیف بدهیم باید مصالح ومنافع مملکتی را هم در اثنای کسر بودجه ملاحظه کرد. مصالح مملکتی اینطور مقتضی است که یك عده از متمولین و اعیانی که از خارج اعاشه می کنند چه حق وچه ناحق چه خادم وچه خائن فرق نمی کند خادمینی هم که باساس آزادی خدمت کرده اند و می توانند از راه دیگر اعاشه کنند آنها هم نباید از خزانه ملت وبیت المال مسلمین اعاشه کنند این مسئله مسلم است و اختصاصی بیك عده ندارد هر کس بتواند گذران کند و ملاحظاتی در اطرافش نباشد چه خادم وچه خائن فرقی نمی کند نباید از خزانه دولت اعاشه کند

محمد هاشم میرزا - خیلی فرق میکند دست غیب - ولی ملاحظاتی در بین است که البته بایستی نسبت بیکمده رعایت کرد ولو درباب مولفة قلوبهم که در اسلام هست باشد یعنی یکمده که نظر بفقر و استیصال و خدماتی که سابقاً برای مملکت کرده اند و حالا ورثه شان چیزی ندارند از هر نقطه نظر باشد باید همراهی کرد نسبت به توفانی دو ریال که آقایان رأی دادند نسبت به تومانی ۵ قران هم تا ۶۰۰ تومان رأی دادند حالا علت وفلسفه این که نسبت بآن دو رأی دادند و نسبت بتومانی تومان رای نمی دهند چیست ؟ البته شاید بعضی اینطور خیال کنند که اغلب تومانی تومان ها متعلق باغنیا است باینجهت باید به کمسیون بر گردد راست است اگر تمامش اینطور بود ولی همان طبقه اشخاصی که در تومانی دو ریالی و ۵ قرانی بود در تومانی تومان هم است که اگر نظر فقر واستیصال است نسبت بآنها هم باید باشد و بعلاوه اقلامی که شاهزاده اسم بردند و اقلام دیگری که بنده نمی خواهم بخوانم اغلب بیش از چهارصد تومان است ولکن مردمانی هستند که حقیقت سزاوارند مثلا شاید بنده یکی دو قلمش را بشناسم که حقیقتاً مستأصل وپریشان هستند وهم نسبت باین آب وخاك خدمت کرده اند که اگر اسم ببرم همهٔ آقایان می شناسند و کمتر از چهارصد تومان مستمری دارند ولی تومانی تومان میگیرند در این صورت فلسفه ندارد که آن قسمت هم به کمسیون بر گردد عقیده بنده این است که نسبت بآن عده که بیش از چهار صد تومان مستمری دارند واغنیا هستند به کمسیون بر گردد یا اصلا قطع شود ولی نسبت بآنهائی کمتر از چهارصد تومان است باید بهمان فلسفه که بتومانی دوریالی رأی داده شده تصویب شود

رئیس - آقای تدین جزو کمسیون بودجه هستید بفرمائید

تدین - بیست اول ودوم پیشنهاد آقای دست غیب موردندارد زیرا قبلا رأی گرفته شده وقسمت سوم هم چون هنوز وارد نشده ایم در فقره دوم از ماده بطریق اولی بیمورد است مطابق صریح ماده نوزدهم درصورتی که تقاضای تجزیه بشود باید اول جزء به جزء رای گرفته شود بعد درمجموع ماده بنابر این می بایست بعد از اینکه جزو بجزو رأی داده شده باید بمجموع رأی گرفته شود و این کار نشده است و قسمت دیگر راجع بمادهٔ شصت و سوم است که ایشان رعایت نفرمودند و توضیحاتشان زیاد مفصل بود راجع به پیشنهادهم بنده با آن قسمت چهارصد تومان مخالفم ولی تقاضا می کنم نسبت بمجموع رأی گرفته شود که رعایت نظامنامه شده باشد زیرا رعایت نظام نامه واجب است وچون ماده تغییر کرده است بنده بصورت یك ماده همان دو قسمت که رأی داده شده نوشته ام و تقدیم کردم و باید رأی با ورقه گرفته شود و مطلب ختم شود بعد در قسمتهای دیگر مذاکره کنیم

(راپرت کمسیون مجدداً قرائت شد)

نایب رئیس — آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - تصور میکنم راجع بمجموع همینطور است که آقای تدین فرمودند در مجموع فقرات با ورقه رأی گرفته می شود ولی معلوم نیست این قسمت های دیگر چطور باید بماند بعقیده بنده باید بر گردد بکمسیون یا امشب تکلیفش معین شود پس از آنکه میزان کل اینها معلوم شد نسبت به آن مبلغ معین رأی گرفته شده وبدولت اعتبار داده شود که مطابق اینمواد آن وجه را تأدیه کند والا رأی باین دو ماده درصورتی که معلوم نیست مجموعش چقدر است مورد ندارد باید نسبت باین دو قسمت رأی گرفته شود ومنتظر جمع کل باشیم که یك اعتبار کلی مطابق ورقه بدولت بدهیم.

مخبر — این اعتراض آقای حاج شیخ اسدالله وارد نیست ومبنی بر یك اشتباهی است اولا خود اینماده واحده که از کمسیون پیشنهاد کرده بودیم ومی خواستیم برایش رأی بگیریم هیچ مبلغ نداشت این یك قانونی است که تولید خرج می کند وچون تولید خرج می کند باید با ورقه رأی گرفته شود حالا مبلغش معین نیست نباشد وزارت مالیه برطبق این قانون باید رفتار کند هر روز بود که ما درمجلس بقانون شهریه برطبق ورقه رأی دادیم وبهیچوجه من الوجوه مبلغی برایش معین نکردیم گفتیم آنچه که تا فلان مبلغ است بفلان میزان پرداخته شود اما این که فرمودند چون تکلیف قسمت ثانی معین نشده نمی توانیم رأی بدهیم این هم مورد ندارد زیرا کمسیون یکماده به مجلس پیشنهاد کرده بود و آقایان تجزیه کردند وراجع بقسمتی از آن اگر آقایان می خواهند این قسمت که تکلیفش معین شده همین امروز رأی داده شود که وزارت مالیه همین فردا بتواند قبوض دوریالی را صادر کند باید امشب این قسمت را با ورقه رأی بدهند وقسمت دیگر هم می ماند تا از کمسیون راپرت دیگری بمجلس بدهند درهرصورت اختیار باخود مجلس است ومی تواند این قسمت را معوق وممطل بگذارد تا آن قسمت ثانی از کمسیون بر گردد ولی بنده از نقطه نظر اطلاعاتی که باین طرز کار یعنی وارد شدن درجزئیات واقلام وتعیین مستحق وغیر مستحق پیدا کرده ام عرض می کنم اگر باقی این مستمریات را بکمسیون ارجاع بفرمائید که کمسیون این قبیل مطالعات در او بکند بهتر این است که تومانی دو ریالی وپنج قرانی ها را که می خواهند بپردازند امشب

رأی بدهیم والا بنده تصور نمی کنم باین زودی بتواند راپرت ثانوی را بدهد زیرا کمسیون قطعاً دچار یك اشکالاتی خواهد شد.

نایب رئیس. آقای ارباب کیخسرو در اینموضوع فرمایشی دارید؟

ارباب کیخسرو. بنده در اینموضوع یك تقاضائی کرده بودم

نایب رئیس — غیر از آن دیگر فرمایشی ندارید ؟

ارباب کیخسرو. خیر

نایب رئیس - آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان. درخصوص قسمت دوم که راجع بتومانی پنجقران است باید در آن فقره هم نوشته شود مطابق کتابچه وارقامی که در آن جاهست که اسباب اشکال نشود ومحدود ومعین باشد واما درخصوص قسمت اول ودوم همینطور که فرمودند این ماده دارای دوقسمت بود وقسمت سوم که تومانی تومان است چون ممکن است چند روز طول بکشد تا از کمسیون راپرت بیاید وبرای تومانی تومان هم همانطور که آقای دست غیب پیشنهاد کرده بودند تا چهارصد تومان یا پانصد تومان یك میزانی را امشب تصویب کنیم که تا آن میزان پرداخته شود و کمسیون در عرض شش هفت روز بعضی آقایان دیگر را دعوت کنند بنشینند وراجع به آنچه که مازاد از پانصد تومان می شود بنشینند وتصمیمی بگیرند وراپورت بدهند باشخاصی هم که فقیر ومستأصل هستند وتومانی تومان می گیرند یك همراهی شده باشد و قسمتهای دیگر عجالتاً بماند تا کمسیون تصمیمی اتخاذ کند وبعد بعرض مجلس برساند.

نایب رئیس. آقای اقبال السلطان

(اجازه)

اقبال السلطان - یك چیزی از کمسیون بودجه بمجلس آمده در یك فقره آن که پرداخت تومانی دوریال وپنجقران باشد اکثریت مجلس موافقت کرده حالا اگر آقایان میخواهند آن یکماده را یك قسمت از این راپرت قرار بدهند بعبارت آخری کمسیون بودجه یك خبری میفرستد درتعت یك ماده که مستمریاتی را که تومانی دوریال بوده است بپردازند آنوقت این ترتیبی که شاهزاده فرمودند صحیح است و رأی داده می شود و بالاخره از طرف ریاست مجلس بوزارت مالیه فرستاده میشود واو هم بموقع عمل می گذارد ولی اگر موضوع آن راپرت اولی است که کمسیون بودجه تقدیم کرده این ترتیب صحیح نیست .

نایب رئیس — آقای محمد هاشم میرزا.

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - بعد از تنفس مذاکراتی شد ودر تنفس هم یك وحدت نظری پیدا شد خوب است دیگر اختلاف نظری قائل نشویم همان ترتیب را قرار بدهیم منتها آقای مخبر ممکن است قسمت سوم راپرت را بگذارند تا بعد کمیسیون یك تصمیمی بگیرد و تفاوتی هم ندارد قسمت سوم را اصلا بگذارند برای بعد اینها هیچ منافات ندارد دوقسم خرج است یکی دوریالی ویك پنجقرانی آن قسمت را آقای مخبر پس می گیرند واین دوقسمت را امشب رأی می دهیم

نایب رئیس. اگر مخالفی نیست به همان دوقسمت رأی بدهیم

مخبر. بنده نمی دانم این اختلاف نظرها از کجا تولید می شود از برای این که بنده که نبودم از طرف آقایان گفته شد اینطور تصمیم گرفته اند که تومانی دو ریالی وتومانی پنجقرانی پرداخته شود تا این حدی که رای داده شده ومابقی بکمسیون بر گردد ویك راپرت بدهند این دوقسمت هم تجزیه ورأی داده شده بنده هم همانطور که شاهزاده محمد هاشم میرزا فرمودند یك ماده جدیدی نوشتم که این دوقسمت رأی داده شده یك خبر جدیدی باشد و بشود با ورقه رأی گرفت حالا اگر میفرمائید این قسمت را بنده بخوانم یا پیشنهاد را بخوانند بنده بسمت مخبری قبول میکنم بر گردد به کمسیون در هر صورت مطیع آقایان واجرا کنندهٔ تصمیم آقایان هستم پس اختلافی نیست بگذارید رأی بمادهٔ گرفته شود وآن قسمت مازاد بر گردد به کمسیون

نایب رئیس - ماده خوانده میشود بعد با ورقه رأی می گیریم.

(مجدداً بشرح ذیل قرائت شد)

ماده اول - وزارت مالیه مجاز است که مستمریات مصوبه که مبنی بر مدارك قانونی است موافق شرح ذیل درهذه السنه ایتئیل ۱۳۰۱ پرداخت نماید

الف - مستمریاتی که ازقرار تومانی دو ریال پرداخته میشده است در همان قرار پرداخت شود.

ب - مستمریاتی که تومانی پنجهزار دینار پرداخته میشده واصلا ازمبلغ یکهزار ودویست تومان تجاوز نمی کند از قرار تومانی پنجهزار پرداخته شود.

نایب رئیس - آقایانیکه موافقند ورقه سفید والا کبود خواهند داد

(اخذ واستخراج آراء بعمل آمده نتیجه بترتیب ذیل حاصل گردید ورقهٔ سفید علامت قبول (۵۹) ورقه کبود علامت رد (۲) امتناع «۱۰»

نایب رئیس - عده حضار (۷۱) باکثریت (۵۹) رأی ازجمله (۷۱) رای تصویب شد

(پیشنهاد آقای سلیمان میرزا بشرح ذیل قرائت شد)

(مقام محترم ریاست مجلس)

بنده پیشنهاد می کنم مستمریاتی که تا یکمان تومان پرداخته می شده وآنچه که پنجقران داده میشده اگر زیادتر از دویست تومان باشد ارجاع به کمسیون شده و کمسیون در ظرف یکهفته تجدید نظر نموده وراپرت آنرا به مجلس تقدیم نماید (سلیمان محسن)

مخبر — همانطور که مذاکره شد نظر باینکه در این موضوع هم موافق نظر می باشد بنده از طرف کمسیون قبول می کنم.

نایب رئیس - محتاج بتوضیح است ؟

سلیمان میرزا - توضیحی ندارد قبول کردند.

نایب رئیس - مقصود کمسیون این است که متعلق به تومانی پنجهزار است

مخبر - بلی ازهزار ودویست تومان ببالا که سابقاً تومانی پنجقران پرداخته می شده و اصلش از هزارودویست تومان ببالاست

نایب رئیس - اگر آقایان موافقت می کنند جلسه را ختم کنیم

آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری زاده — بنده در این موضوع عرضی نداشتم می خواستم جمله دیگری را عرض کنم راجع به اسامی مستمری بر ها که تومانی تومان و تومانی پنجقران که ازهزارو دویست تومان بیشتر مستمری دارند می خواستم استدعا کنم طبع وتوزیع بشود ودفتر مستمری ها را که آقای سهام السلطان منشی کمسیون بودجه داشتند ومن اینجا می خواستم یکی دواسم بنویسم مجله کردند وگرفتند نگذاشتند من بنویسم استدعا می کنم طبع و توزیع کنند این یك جمله بود که می خواستم عرض کنم سؤالاتی هم داشتم که اگر بنا ست جلسه خاتمه بیابد عرض می کنم

نایب رئیس - آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان — آقای حائریزاده باید بدانند که کمسیون بودجه کمسیون بازی است وهر کس بخواهد آنجا میاید و مذاکرات آنجا را استماع میکند و هر کس هم اطلاعی خواسته داده شده امشب می خواستم توضیحی بدهم لازم بود در آن کتابچه نظری بکنم گرفتم ومطالعه کردم بعد دادم خدمت حضرت والا مدتی هم خدمت ایشان بود از کسی مضایقه نشده است ولی وقتی مخبر بخواهد مطالعه کند دفاع بنماید باید البته نزد او باشد

نایب رئیس - آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا - هر چند که محتاج بتکرار نیست ولی باز بنده تکرار می کنم ما که در اینجا نشسته ایم از برای حفظ حیثیات دولت نشسته ایم بنابراین خواهم بنده همانطور که در جلسهٔ قبل عرض کردم بدولت اعتماد نداشته باشم یا داشته باشم چون همه متفقیم که باید حفظ حیثیات دولت بشود شما اعتماد وعدم اعتماد راجع باین نیست که به حیثیات دولت سکته وارد بیاید و مادام که دولت درمجلس اکثریت دارد دولت ایران است وبرای اینکه سابقه نشود وحفظ حیثیات دولت شده باشد بنده ناچارم مطالبی را که امروز در روزنامهٔ خوانده ام بعرض آقایان برسانم.

تمام ماخواه اظهار اعتماد بکنیم وخواه نکنیم این وظیفه وکالتی ما است وحاضر نیستیم یك نفر مستخدم اروپائی که درخدمت ما بوده است چندین ماه بیك دولتی حمله کند و هرچه بخواهد درباره او منتشر کند ولی بعد در روزنامه بنویسد آنچه من درعرض چند ماه برضد یك دولتی نوشتم اشتباه کرده بودم یا اینکه کسی دیگر مرا واداشته بود اینکار را بکنم . خدا حافظ شما من میروم.

این برای یك مملکت و یك دولتی یك سابقه بسیار عجیبی است خواه بنده در اقلیت باشم واعتماد نداشته باشم یا داشته باشم دولت دولت است و در هرحال من طرفدار دولت ایران هستم.

امروز در روزنامه خواندم که مسیو دویوا بعد از آنکه تمام این مطالب را در روزنامه ها منتشر کرده یك چیزی داده در روزنامه ها نوشته اند که من این مطالب را نداشته نوشتم وبعدهم مرخص شدم ورفتم درصورتیکه تازه ایشان اقرار بتقصیر خودشان کرده اند واین چیزیکه نوشته اقرار بتقصیر است و تازه باید محاکمه و مجازات شود برای اینکه در یك مملکتی نسبت به دولت این همه اطاله لسان کرده و بعد پشیمان شده و می گویند موضوع ندارد در چنین موقعی که او اقرار بتقصیر خودش کرده است باید محاکمه و مجازات شود بنده تعجب کردم که در روز نامه نوشته شده رفته است

بنده تقاضا می کنم بنام ایرانیت تا هنوز نرفته است

یکنفر از نمایندگان — رفته است

سلیمان میرزا — ولی آنچه بنده شنیدم گویا هنوز نرفته است البته نمایندگان دولت که اینجا هستند مسبوق هستند در هر حال اگر نرفته است باید فوراً تلگراف شود که در هر کجا است توقیف بشود و اگر نرفته است باید فوراً تلگراف شود که در هر کجا است توقیف بشود و اگر نرفته است نگذارند برود

تا اینکه محاکمه بشود و در چنین محاکمه معلوم شود که تا کی در این مملکت مطالب باید زیر پا بماند و اشخاصی که

دو بوار را باین حرکات وادار کرده‌اند معلوم شده ومجازات بشوند خود این شخص مجازات بشود

ما می خواهیم مملکتمان را بیك ترتیبی اداره کنیم اکثریت و اقلیت و عدم اعتماد در این فضا است و مربوط به نظامنامه داخلی و قانون اساسی است وچون بنده گمان می کردم تمام آقایان یا اکثریت آقایان در این تقاضا با بنده موافق هستند خواستم تا موقع هست تقاضا کنم که از طرف مجلس بدولت اخطار شود که اگر مسیو دویوا نرفته است اجازه حرکت باو ندهند و اگر رفته است بفوریت اورا در هر نقطه هست توقیف کنند و بر گردانند و پس از این اقراری که کرده است او را محاکمه نمایند و باندازه توهیناتش مجازات شود .

نایب رئیس — آقایان دست غیب و حائری زاده اگر اجازه می‌دهند جلسه را ختم کنیم

جلسه آتیه روز ۳ شنبه ۳ ساعت ونیم قبل از ظهر

(بعضی گفتند سه ساعت
و برخی اظهار نمودند
چهار ساعت قبل از ظهر)

نایب رئیس — چون عدهٔ کافی نیست آقایان روز ۳ شنبه تشریف بیاورند عده که کافی شد رای گرفته می شود و دستور همان قانون هیئت منصفهٔ خواهد بود

مجلس ۳ ساعت ونیم از شب گذشته ختم شد

رئیس مجلس- موتمن الملك

جلسه ۱۷۳

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه غره ربیع الثانی ۱۳۴۱ مطابق بیست ونهم عقرب ۱۳۰۱

مجلس تقریباً دو ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای مدرس نایب رئیس تشکیل گردید

صورت مجلس یوم یکشنبه بیست و هفتم عقرب را آقای امیر ناصر قرائت نمودند

نایب رئیس — آقای شیخ العراقین زاده

(اجازه)

شیخ العراقین زاده — بنده در جلسه قبل کسالت داشتم که نتوانستم حاضر شوم و اجازه هم خواسته بودم

نایب رئیس آقای عماد السلطنه

(اجازه)

عماد السلطنه — بنده هم در جلسه قبل مریض بودم و اجازه هم خواسته بودم